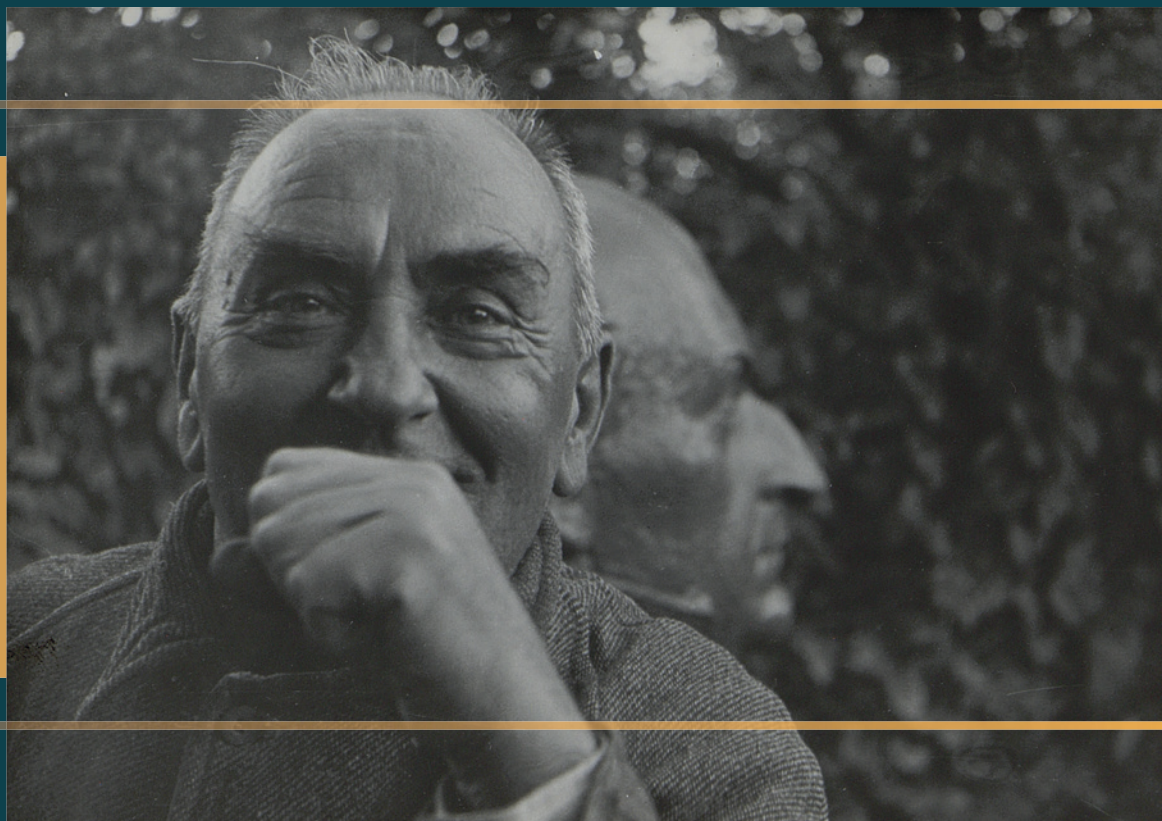

Człowiek jest tematem nadzwyczajnym

o Alfonsie Karnym i jego muzeum

Białystok 2018

„Skąd u mnie ciągle te głowy i portrety, portrety i głowy? Bo człowiek jest tematem nadzwyczajnym i innego dla rzeźbiarza nie ma”.

Alfons Karny

ALFONS KARNY

Należy do pokolenia, które w historii Rzeczypospolitej odegrało rolę szczególną. Urodził się 14.11.1901 r. w Białymstoku w zaborze rosyjskim. Tutaj rósł, uczył się i tutaj powstały jego pierwsze dzieła. Stąd też wyruszył na wojnę w 1920 r. w obronie odrodzonej Rzeczypospolitej. Służył w Nowogródzkim Pułku Piechoty. Po demobilizacji został pisarzem w kancelarii w I Komisariacie Policji w Białymstoku. W końcu 1924 r. był już studentem w pracowni rzeźby prof. Tadeusza Breyera w Warszawskiej Szkole Sztuk Pięknych. Po latach rzeźbiarz wspominał ze wzruszeniem: „Buda na Powiślu, cóż to była za szkoła. Ściągali tu młodzi i starzy, odurzeni niepodległością i sztuką. Nasze bale i wieczorki. Nasz szal pracy”. Jego talent rozkwitał z siłą odradzania się II Rzeczypospolitej. Tak jak wcześniej, jak żołnierz stawał w obronie Ojczyzny, tak później w swojej twórczości był jej oddanym apologetą. Już w trakcie studiów jego dzieła zostały nagrodzone na Wystawie Sztuk Dekoracyjnych w Paryżu w 1925 r. Kolejnym wyróżnieniem była nagroda artystyczna prezydenta miasta stołecznego Warszawy oraz Polskiej Akademii Umiejętności w 1935 r. Jego monumentalna rzeźba przedstawiająca Fryderyka Chopina zdobyła złoty medal na Wystawie Sztuki i Techniki w Paryżu w 1937 r. We wrześniu 1939 r., w trakcie oblężenia Warszawy, rzeźbiarz stracił wiele swoich dzieł, ale nie zaprzestał artystycznej działalności. W okupowanej przez nazistów Warszawie Karny nadal tworzył i z narażeniem życia ratował Polaków, którym udało się wydostać z warszawskiego getta. Jego na wpół zniszczona pracownia była miejscem podziemnych spotkań i kryjówką ludzi ocalonych z Holocaustu. Po zakończeniu drugiej wojny światowej rzeźbiarz znalazł się w niezwykle trudnej sytuacji. Stracił większość swoich dzieł – spłonęły we wrześniu 1939 r. i 1944 r. w trakcie Powstania Warszawskiego. W nowej politycznej rzeczywistości prezentowanie portretów: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Mościckiego, Adolfa Becka, Gustawa Orlicz-Dreszera, Kazimierza Sosnkowskiego i innych wybitnych twórców II Rzeczypospolitej nie było już możliwe. W tej sytuacji rzeźbiarz sięgnął do postaci najwybitniejszych twórców literatury, sztuki i nauki polskiej. Wrócił do wcześniej nagradzanych dzieł, a kolejne ich wersje realizował w różnych materiałach. Portrety Wielkich Polaków to dzieło i sens jego życia. „Głowy”, jak mówił o swoich rzeźbach, to portrety: Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza, Józefa Piłsudskiego, Ignacego Jana Paderewskiego i wielu wybitnych osobistości świata nauki, sztuki i polityki. To galeria, którą zamyka postać Prymasa Polski kardynała Stefana Wyszyńskiego. Jego „Głowy” są artystycznym i historycznym zapisem wydarzeń, w których uczestniczył. Nie rzeźbił na zamówienie, sam wybierał sobie modeli, których cenił ze względu na ich postawę, dokonania, cechy charakteru. Tak powstały portrety: Juliusza Słowackiego, Leona Schillera, Wacława Borowskiego i Wacława Sieroszewskiego. Rzeźba *Mikołaj Kopernik* została przekazana Organizacji Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku. Kilka lat wcześniej Karny wyrzeźbił portret Artura Rubinsteina, który uroczyste podpisanie karty ONZ rozpoczął od odegrania hymnu Polski, co było wyrazem oburzenia wirtuoza wynikającego z faktu usunięcia polskiej flagi z sali obrad.

Był laureatem wielu krajowych i międzynarodowych nagród, kawalerem Orderu Leopolda II, otrzymywał też dyplomy i złote medale. Jego talent i dorobek artystyczny wysoko oceniło Towarzystwo Rzeźbiarzy Portrecistów „The Jean Masson Davidson Medal” przyznając mu w 1974 r. medal, który był wręczany najwybitniejszym europejskim rzeźbiarzom. Rok później Artysta „[w] uznaniu wybitnych zasług dla kultury polskiej, dla wspaniałego artyzmu i wielkiego humanizmu stworzonych dzieł, umiłowania Ziemi Białostockiej i rodzinnego miasta” otrzymał akt nadania Honorowego Obywatelstwa Miasta Białegostoku.

U schyłku życia Karny w swoim wystąpieniu wyznał: „Nasza kultura stanowi rosę i płód naszej ziemi – o tym zawsze staram się pamiętać. Przytaczam te słowa po to, by wykazać ciężar odpowiedzialności, jakim dobrowolnie obarcza się każdy rzeźbiarz przed przystąpieniem do pierwszego narzutu gliny. Chciałem być skromnym adeptem nauki, jaką daje mi historia”. Alfons Karny tworzył przy kawalecie niemal siedemdziesiąt lat. U schyłku swojego twórczego życia Artysta wyznał: „Mądrość, Dobro i Piękno (...) znajduję w ludzkich twarzach. Staram się w człowieku dostrzec jego wnętrze duchowe. Rzeźbiąc, ja go nie tworzę, ale odkrywam. Wydaje mi się, że tak naprawdę to sztuka nie polega na tworzeniu, ale na odkrywaniu, zawsze na odkrywaniu jakiegoś zamysłu Stwórcy”.

Ryszard Saciuk

Kierownik Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego w Białymstoku

ALFONS KARNY

He belongs to a generation that was an important part in the history of the Republic of Poland. He was born on November 14, 1901 in Białystok, under Russian rule at the time. It is a city where he grew up, learnt and created his first works. In 1920, he left it and went to fight in defence of the reborn Republic of Poland during the First World War. He served in the Nowogródek Infantry Regiment. After demobilization, he became a writer in the office of the 1st Police Station in Białystok. At the end of 1924, he was already a student in the sculpture studio of Professor Tadeusz Breyer at the Academy of Fine Arts in Warsaw. After many years, the sculptor spoke with emotions: “The shed in Powiśle district, what a school it was. Young and old made it here, intoxicated with independence and art. Our balls and evening parties. Our work craze”. His talent flourished with the strength of the rebirth of the Second Polish Republic. He was a devoted apologist for his artistic activity, as much as he was a soldier who had fought for his homeland before. Already during his studies, his works were awarded at the International Exhibition of Modern Decorative and Industrial Arts in Paris in 1925. He was also awarded the artistic prize of the mayor of the Capital City of Warsaw and the Polish Academy of Arts in 1935. His monumental sculpture depicting Frederic Chopin received a Gold Medal at the International Exhibition of Arts and Technology held in Paris in 1937. During siege of Warsaw, in September 1939, the sculptor lost many of his works, but he didn't end his artistic activity. In Nazi-occupied Warsaw, Karny still created and risked his life to rescue Polish people, who managed to escape from the Warsaw ghetto. His half-consumed studio was a place of underground meetings and a shelter for those who survived the Holocaust. After the Second World War, the sculptor found himself in an extremely difficult situation. He lost most of his works – they burnt in September 1939 and 1944 during the Warsaw Uprising. In a new political reality, it was not possible to present the portraits of: Józef Piłsudski, Roman Dmowski, Ignacy Mościcki, Adolf Beck, Gustaw Orlicz-Dreszer, Kazimierz Sosnkowski and other prominent founders of the Second Polish Republic. Consequently, the sculptor got inspired by the most eminent Polish writers, artists and scientists. He came back to the previously awarded artworks and created their subsequent versions, using different materials. *The Portraits of Great Poles* is an artwork and became the centre of his life. “*Heads*”, that's how he called his sculptures, are the portraits of: Frederic Chopin, Adam Mickiewicz, Józef Piłsudski, Ignacy Jan Paderewski and many distinguished scientists, artists and politics. The final work in this gallery, is the portrait of Cardinal Stefan Wyszyński, the Primate of Poland. His “*Heads*” constitute an artistic and historical record of the events, in which he participated. He didn't make sculptures on order. He chose models himself, whom he valued for their attitude, achievements and personality. This is how the portraits of the following figures were created: Juliusz Słowacki, Leon Schiller, Wacław Borowski, Wacław Sieroszewski. A sculpture *Nicolaus Copernicus* was donated to the United Nations Organization in New York. Few years before, Karny made a sculpture of Artur Rubinstein. He was a Polish pianist who changed the programme of his concert at the inauguration of the United Nations, at the San Francisco Opera in 1945, seeing no Polish flag among those representing the nations. He started by saying a few words of displeasure at the absence of the Polish flag and played the Polish national anthem.

Karny was a winner of many national and international awards. He was honoured the Order of Leopold II and received diplomas and medals. In 1974, his talent and artistic output was distinguished by the Society of Portrait Sculptors that awarded him with the Jean Masson Davidson Medal for the most prominent European sculptors. A year after, he was awarded the title of Honorary Citizen of the City of Białystok: “In recognition of outstanding achievements for Polish culture, for great artistry and humanism of created works, affection for the Białystok land and hometown”.

At the end of his life, in his speech, Karny confessed: “Our culture is dew and embryo of our land - I have always tried to remember it. I quote these words to demonstrate the burden of responsibility every sculptor is willing to carry, before he even begins to work in clay. I wanted to be a modest apprentice of the lessons taught by history”. Alfons Karny created at the sculptor's table for almost seventy years. At the end of his artistic life, the artist confessed: “I find Wisdom, Goodness and Beauty (...) on people's faces. I try to find the inner life of a human. While making a sculpture, I do not create it, but discover it. It seems to me that actually art is not about creating, but discovering. Always discovering an idea of a Creator”.

Ryszard Saciuk

Manager of the Alfons Karny Museum of Sculpture in Białystok

Siedziba Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego

Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego mieści się w zabytkowej willi przy ulicy Świętojańskiej 17 w Białymstoku. Wydawać się może, że każde muzeum ma związek z historią budynku, w którym się mieści. Dlatego też wiele osób jest przekonanych, że siedziba Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego to rodzinny dom Artysty. Nic bardziej mylnego. Rzeźbiarz wprawdzie urodził się w Białymstoku, jednak nigdy nie był mieszkańcem tej willi.

Drewnianą rezydencję na kamiennym cokole zbudowano pod koniec XIX w. Powstała dla generała majora Mikołaja Fiodorowicza, barona von Driesen. Był on dowódcą Charkowskiego Pułku Dragonów, który stacjonował w Białymstoku. Dom został wybudowany na działce należącej wcześniej do rodziny Malinowskich. Znajdował się tam wówczas inny budynek mieszkalny. Był o wiele mniejszy od willi, która stoi tu do dzisiaj i w której znajduje się obecnie Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego.

Malownicza architektura budynku nawiązuje do estetyki późnego romantyzmu. Dach złożony jest z dużych płaszczyzn. Podpierają go ozdobnie wycinane wsporniki, a jego szczyty wypełnia ażurowa dekoracja z drewna. Zgodnie z panującą w tym czasie modą, wewnątrz willi jest eklektyczne.

Najbardziej reprezentacyjne były salon i hol.

Dwuczęściowy salon (obecnie sala wystaw czasowych) miał bogaty wystrój w stylu neorokoko. To jemu zawdzięczamy istniejący do dzisiaj bogato zdobiony sufit, a na nim dwu- i trójwymiarowe malowane amorki z gipsu (tzw. putta) wśród obłoków.

1. Neorokokowy sufit z amorkami wśród obłoków A neo-rococo ceiling with cupids in clouds

The Seat of the Alfons Karny Museum of Sculpture

The Alfons Karny Museum of Sculpture is located in a historic villa at 17 Świętojańska St in Białystok. It may seem that every museum is related to the history of a building, in which it is situated. Therefore, many people are convinced that the seat of the Alfons Karny Museum of Sculpture is the Artist's family home. Nothing could be more misleading. Indeed, the sculptor was born in Białystok, but he was never a resident of this villa.

A wooden residence situated on a stone plinth, was built at the end of the 19th century. It was designed for general Mikołaj Fiodorowicz, baron von Driesen. He was a commander of the Kharkiv Dragoon Regiment that stationed in Białystok. The house was built on a plot, which had previously belonged to the Malinowski family. At that time, another residential building was located there. It was much smaller than the villa that stands here until now, and where the Alfons Karny Museum of Sculpture is situated.

The picturesque architecture of the building refers to the aesthetics of late Romanticism. A roof consists of different large layers. It is supported by ornamental cantilevers with openwork wooden decorative cresting on the top. The interior of the villa was eclectic, in accordance with the prevailing fashion of the time.

A salon and a hall were the most representative.

The double-room salon (currently a temporary exhibition room) had a rich interior design in a neo-rococo style. As a consequence, we have a richly decorated ceiling, which has been preserved until today, with two- and three-dimensional painted plaster cupids (so-called *putto*) in clouds.

W holu (dzisiaj znajduje się tu Galeria Portretów Wielkich Polaków) warto zwrócić uwagę na drewniany, kasetonowy sufit i parę dekoracyjnych pieców, nawiązujących do stylu angielskiego. Zachowały się także ozdobne tapety położone w 1900 r. Wiemy to dzięki ciekawemu odkryciu. W trakcie prowadzenia prac konserwatorskich, odnaleziono wykonany przez ówczesnych rzemieślników napis: „1900 Roku 29 Października Objęli się Ściany Sobieszczański”.

In the hall (today it houses a Gallery of Portraits of Great Poles), one should pay attention to a wooden, coffered ceiling and few decorative stoves that refer to the English style. The decorative wallpapers from 1900 have been also preserved. We know this because of an interesting discovery. During the conservation, the following inscription made by craftsman of the time was found: “In 1900 on October 29, Sobieszczański was covering the walls”.

2. Fragment oryginalnej tapety z 1900 r. An original 1900 wallpaper fragment

3. Fragment zachowanej polichromii w Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego Fragments of preserved polychrome at the Alfons Karny Museum of Sculpture

4. Zwieńczenie kaflowego pieca A tile stove finial

5. Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego w Białymstoku Alfons Karny Museum of Sculpture in Białystok

Dawny gabinet generała, zwany salą mauretańską (obecnie sala poświęcona dzieciństwu Alfonsa Karnego) swoją sztukaterią z geometrycznym ornamentem roślinnym nawiązuje do sztuki arabskiej. Możemy dziś podziwiać dobrze zachowany sufit o żywej i intensywnej kolorystyce – jest tam zieleń, granat, czerwień oraz liczne złocenia. Motyw dekoracyjny zdobiący sufit jest również przeniesiony na stolarkę drzwi i okien.

W korytarzu, nad drzwiami, zachowały się dekoracyjne nadproża z kartuszem herbowym z herbem własnym generała Mikołaja von Driesen. W herbie znajduje się błękitna wstęga w skos w polu srebrnym. Nad tarczą herbową znajduje się korona z klejnotem herbowym. Tarcza umieszczona jest na labrach; całość kompozycji otaczają gałązki laurowe.

Dookoła willi znajdował się duży ogród, zaś za budynkiem mieszkalnym była murowana wozownia i stajnia (obecnie mieści się tu Biblioteka Muzeum Podlaskiego w Białymstoku).

W 1898 r. Mikołaj von Driesen sprzedał willę kupcowi Abrahamowi Tyktinowi. W 1904 r. budynek i posesję kupiła Adela Hasbach. W kolejnych latach nieruchomości należała do rodziny Beckerów, następnie do Mariana i Anny Łukasiewiczów. Z czasem willa zaczęła tracić swój rezydencjonalny charakter. Została podzielona na kilka mieszkań, a w końcu została całkowicie skomunalizowana. Na parterze budynku mieściła się między innymi przychodnia lekarska. W sterylnych, pokrytych farbą olejną wnętrzach pacjenci oczekiwali na wizytę u okulisty lub dentysty.

W latach 80. XX w. dawną willę generała von Driesen przejęła Krajowa Agencja Wydawnicza. Miała tu powstać siedziba wydawnictwa. Dawną wozownię i stajnię planowano przeobrazić w pracownię poligrafii i niewielką drukarnię. W 1990 r. nieruchomości stała się własnością Muzeum Podlaskiego w Białymstoku. Po zakończeniu prac konserwatorskich i remontowych, w 1993 r. powstało w tym miejscu Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego. Parter budynku został przeznaczony na część wystawienniczą, poddasze zaś zaadaptowano na potrzeby biurowe i edukacyjne. Do dzisiejszego dnia w willi można podziwiać zachowany dawny układ pomieszczeń, fragmenty oryginalnych tapet, sztukaterie, plafony, piece i boazerie.

A former General's office called the Mauritanian room (currently the room is dedicated to Alfons Karny's childhood) decorated with stucco geometric and floral ornament relates to Islamic art. Today we can admire the well-preserved ceiling in vivid and intense colours – it includes green, navy blue, red colour and gilt applied to numerous surfaces. A decorative motif on the ceiling is also applied to the wooden door and windows.

In a corridor, above the door, decorative lintels have been preserved with a cartouche with a coat-of-arms of general Mikołaj von Driesen. The coat-of-arms includes a blue ribbon aslant a silver area. There is a crown with a heraldic jewel above an escutcheon. The shield is placed on the mantling; the whole composition is encircled by laurel sprays.

The villa was surrounded by a large garden. Behind a residential building, there was a brick carriage house and a stable (today it contains the Library of the Podlaskie Museum in Białystok).

In 1898, Mikołaj von Driesen sold the villa to a merchant Abraham Tiktin. In 1904, the building and property was bought by Adele Hasbach. In the years that followed, the property belonged in turn to the Becker family, Marian and Anna Łukasiewicz. With time, the villa begun to lose its residential character. It was divided into few apartments, and was finally communalized. A health care was situated on the ground floor of the building. In immaculately clean interior, covered with oil-based paint, patients waited for an appointment with an ophthalmologist or dentist.

In the 1980s, the former villa of general von Driesen was taken over by Krajowa Agencja Wydawnicza (National Publishing Agency). A publishing house was to be established here. The former carriage house and stable were about to be transformed into a printing workshop and a small printing house. In 1990, the Podlaskie Museum in Białystok became the owner of the property. In 1993, once the conservation and renovation works were completed, the Alfons Karny Museum of Sculpture was found. The ground floor of the building was intended for an exhibition space, however an attic was converted into an office and educational space. Until today, you can admire the former preserved layout of rooms, fragments of original wallpapers, mouldings, plafond ceiling, stoves and wainscot.

Źródła:

1. M. Dolistowska, *W poszukiwaniu tożsamości miasta: architektura i urbanistyka Białegostoku w latach 1795-1939*, Białystok 2009.
2. A. Lechowski, *Białystok. Przewodnik historyczny*, Białystok 2006.
3. <http://muzeum.bialystok.pl/muzeum-rzezby-alfonsa-karnego/siedziba/>, dostęp: 01.07.2018.

Sources:

1. M. Dolistowska, *W poszukiwaniu tożsamości miasta: architektura i urbanistyka Białegostoku w latach 1795-1939* (Białystok: 2009).
2. A. Lechowski, *Białystok. Przewodnik historyczny* (Białystok: 2006).
3. <http://muzeum.bialystok.pl/muzeum-rzezby-alfonsa-karnego/siedziba/>, access 01/07/2018.

7. Białostocki rynek, koniec XIX wieku
Białostok market, the end of the 19th century

I. Białystok Alfonsa Karnego

Wystawa stała rozpoczyna się od części biograficznej. W dawnym gabinecie generała Mikołaja von Driesen znajdują się fotografie autorstwa Józefa Sołowiejczyka. Uwieczniony na nich Białystok – miasto narodzin i dzieciństwa Alfonsa Karnego – tętni życiem. Na jednym ze zdjęć widzimy dworzec kolejowy, zaś wiaduktem jedzie tramwaj konny (tzw. konka). Z kolei na rynku – słonecznie i gwarno. Liczne kramy zachęcają do zakupu różności: czy to ryb, czy to sukna. Na szyldach i witrynach widać napisy w języku rosyjskim – w tym czasie Białystok znajdował się pod zaborem. To miasto wielu kultur, religii, narodowości. Obok siebie żyli Polacy, Żydzi, Rosjanie, Niemcy, a ich życie przenikało się wzajemnie. W takim oto mieście w listopadzie 1901 r. przyszedł na świat Alfons Karny.

8. Alfons Karny z siostrą Jadwigą na ganku rodzinnego domu w Białymstoku
Karny with his sister Jadwiga on the veranda of his family house in Białystok

I. Białystok of Alfons Karny

A temporary exhibition begins with a biographical part. In the former office of general Mikołaj von Driesen, there are photographs that were taken by Józef Sołowiejczyk. These images provide a glimpse of Białystok – the city where Alfons Karny was born and raised – which is vibrant with life. On one of the photographs we can see a railway station, while a horse-drawn tram (called *konka*) is passing a viaduct. In turn, on the market – it is sunny and noisy. Numerous stalls encourage customers to buy different staff: whether these are fish or cloth. Shop signs and adverts in shop windows are written in Russian, because Białystok was under Russian rule at that time. It was the city of many cultures, religions and nationalities. Poles, Jews, Russians, Germans lived next to each other and their lives intertwined. That's the city where Alfons Karny was born in November 1901.

He lived in a wooden house at Poleska St. Raised in a poor family, he was orphaned as a child (he lost his father) and as a young boy he felt responsible for his mother Anna and a younger sister Jadwiga. In later years, Karny maintained a close relationship with his niece Danuta Wróblewska-Frączak, and with her family. Danuta Wróblewska-Frączak, an art historian, was an initiator and co-creator of the Alfons Karny Museum of Sculpture. In order to commemorate her memory, a memorial plaque and her portrait was placed in the Museum.

In 1920, Karny left Białystok and signed up to fight as a volunteer at the Polish-Soviet War. On one of the surviving photographs we can see Karny as a soldier of the Nowogródek Infantry Regiment, though on the other photograph – he is wearing a police uniform. However, neither war nor his subsequent work didn't turn the young Karny away from his artistic activity. Throughout that time he kept drawing, wanting to make progress, as well as on order, for people surrounding him. He was creating mainly caricatures and genre paintings then. It was in Białystok, where Karny felt an artist for the first time. In 1922, a first exhibition of his works was organized, on the occasion of the opening of a local civic club¹.

Mieszkał w drewnianym domu przy ulicy Poleskiej. Wychowany w mało zamożnej rodzinie, w dzieciństwie osierocony przez ojca, już jako młody chłopak czuł się odpowiedzialny za matkę Annę i młodszą siostrę Jadwigę. W późniejszych latach Karny utrzymywał bliskie kontakty z siostrzenicą, Danutą Wróblewską-Frączak, oraz jej rodziną. Danuta Wróblewska-Frączak, historyczka sztuki, była inicjatorką i współtwórczynią Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego. Aby uczcić jej pamięć, umieszczono w Muzeum jej portret oraz pamiątkową tablicę.

W 1920 r. Karny wyruszył z Białegostoku na wojnę polsko-bolszewicką jako ochotnik. Na jednym z zachowanych zdjęć widzimy go jako żołnierza Nowogródzkiego Pułku Piechoty, na innym zaś – w mundurze policjanta. Jednak ani wojna, ani późniejsza praca w policji nie odwróciły młodego wówczas Karnego od działalności artystycznej. Przez cały ten czas rysował, zarówno z potrzeby własnego rozwoju, jak i na zamówienie osób ze swojego otoczenia. Powstawały wtedy głównie karykatury i scenki rodzajowe. To w Białymstoku po raz pierwszy Karny poczuł się jak artysta, gdy w 1922 r., z okazji otwarcia miejscowego klubu obywatelskiego, odbyła się pierwsza wystawa jego prac¹.

Przyszły rzeźbiarz uczył się rysunku i malarstwa na kursie organizowanym w Pałacu Branickich w Białymstoku. Zajęcia prowadził Ludwik Koehler, znany polski malarz. Ludwika Koehlera oraz młodego Karnego wraz z pozostałymi uczestnikami kursu można zobaczyć na zdjęciu prezentowanym w dawnym gabinecie generała. Na brązowym papierze, na który naklejona jest fotografia, widnieje dziesięć odręcznych autografów. Po prawej stronie dorysowana jest postać oraz napis: „Szczepański”.

Ta część ekspozycji zawiera również prace Karnego – rysunki wykonane piórkiem (wśród nich m.in. białostocka fara, postaci z powieści Henryka Sienkiewicza, przyroda) oraz wczesne drzeworyty – portrety sławnych ludzi: Stefana Żeromskiego, Józefa Piłsudskiego, Władysława Reymonta.

Brak zdjęcia z bardzo wczesnych lat życia Karnego z pewnością może rekompensować rzeźba znajdująca się na środku sali poświęconej jego dzieciństwu. Jest to autoportret wykonany w brązie, zatytułowany *Gdy miałem 13 miesięcy*. Praca powstała w 1938 r. w ramach konkursu *Dziecko polskie w sztuce*. Karny otrzymał za nią pierwszą nagrodę.

The future sculptor took a drawing and painting course organized at the Branicki Palace in Białystok. The classes were run by Ludwik Koehler, a well-known Polish sculptor. Ludwik Koehler and young Karny with other course participants as seen on a photograph presented in the former general's office. The photograph was glued on a brown piece of paper with ten handwritten autographs on it. On the right, there is an added figure sitting on a small stool and an inscription: “Szczepański”.

This part of the exhibition also includes the works by Karny – pen and ink drawings (among others, the Białystok Cathedral, characters from Henryk Sienkiewicz's novels, nature) and early woodcuts – the portraits of famous people: Stefan Żeromski, Józef Piłsudski, Władysław Reymont.

A lack of photograph from Karny's very early years of life can be certainly compensated by a sculpture, which is situated in the middle of a room dedicated to his childhood. It is a self-portrait made in bronze, entitled *When I was 13 months*. This work was created in 1938 as part of the *Polish Child in Art* competition. As a result, Karny was awarded the first prize. This image of a crawling baby boy, was a psychological portrait of the artist himself. He showed his complex personality this way.

Rysunek ze szkicownika Alfonsa Karnego
Sketchbook drawing by Alfons Karny

II. Studia i pierwsze sukcesy

Jednym z powodów odejścia Karnego z policji i wyjazdu do Warszawy była chęć dalszej edukacji plastycznej. Dlatego kolejna sala muzealna jest poświęcona latom studenckim młodego Artysty w Warszawie. Karny wielokrotnie wspominał o trudnych początkach w stolicy. Znalazł się tam sam, bez rodziny, przyjaciół i znajomych, których pozostawił w Białymstoku. Aby zarobić na utrzymanie, wykonywał proste prace – dozorował, sprzątał, zatrudnił się w czasopiśmie dla dzieci i młodzieży *Iskry*, gdzie z czasem objął posadę rysownika. Na wystawie można zobaczyć wykonane przez niego ilustracje.

Artysta niechętnie mówił o sobie. Pytany o plany życiowe, w jednym z wywiadów powiedział: „Cóż może obchodzić ludzi me życie prywatne! było źle! była bieda! dziś jest lepiej! Zadaniem mojem jest wypowiedzieć się przede wszystkim w rzeźbie. Proszę przypatrzeć się moim pracom. W nich przebija się ma odpowiedź!” (pisownia oryginalna – przyp. aut.)².

II. Studies and the First Successes

One of the reasons why Karny left the police and went to Warsaw, was his desire to continue his artistic education. Therefore, the next exhibition room is dedicated to a student life of the young artist in Warsaw. He mentioned repeatedly, that in the beginning he had it tough in the capital city. He was alone, without his family and friends, whom he left in Białystok. In order to earn a living, he did simple work – he was working as a caretaker, he was cleaning, and was employed in a children's and youth magazine *Iskry* (Sparks), where after some time, he started to work as a draughtsman. At the exhibition one can see his illustrations.

The Artist wasn't eager to talk about himself. At an interview, he was asked for his future plans, and he answered: “Why would people care about my private life! It was bad! I was poor! It is better today! First of all, my task is to talk about sculpture. Please, look at my works. You can feel my answers out of them!”².

W latach 1924-1930 studiował rzeźbę w pracowni prof. Tadeusza Breyera w Szkole Sztuk Pięknych w Warszawie. Profesor (widoczny na jednym ze zdjęć w tej części ekspozycji) odwoływał się do tradycji klasycznej w rzeźbie. Uczył rozumienia różnych materiałów i technik, cenił prace powstałe w szlachetnych materiałach oraz bryłę w zwartej formie³. Praca pod okiem znakomitego pedagoga niewątpliwie wywarła ogromny wpływ na twórczość młodego Artysty i jego spojrzenie na rzeźbę. Profesor Breyer był wybitnym pedagogiem, „ojcem” wielu rzeźbiarzy XX w. Oprócz Karnego studentami profesora byli m.in. Stanisław Horno-Popławski, Marian Wnuk, Ludwika Nitschowa.

Szkoła Sztuk Pięknych w Warszawie (obecnie Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie) skupiała wokół siebie wybitnych artystów. Wielu jej wykładowców i absolwentów na trwałe zapisało się w historii polskiej sztuki. Alfons Karny miał możliwość obcować i uczyć się pod okiem wybitnych osobowości. Oprócz Tadeusza Breyera duży wpływ na młodego rzeźbiarza miał również inny profesor – Stanisław Noakowski. Był cenionym teoretykiem architektury, malarzem, rysownikiem i pedagogiem. Pozostawił po sobie tysiące akwarel i rysunków dawnej architektury. Był jednym z ukochanych profesorów Karnego. Wielokrotnie pojawiał się w jego pracach, w różnych materiałach – brązie, granicie, ceramice. Tworzywo, z którego powstawały prace, determinowało ich charakter. Karny chciał pokazać w nich nie tyle powierzchowne podobieństwo, co charakter portretowanego. W tej części muzealnej ekspozycji można obejrzyć granitowy portret przedstawiający profesora z 1929 r. Praca ta była nagrodzona w konkursie na popiersia zasłużonych Polaków, organizowanym przez Związek „Rzeźba”⁴.

In 1924-1930, he was studying sculpture in the studio of Professor Tadeusz Breyer at the Academy of Fine Arts in Warsaw. Professor (pictured on one of the photographs in this part of the exhibition) referred to the classical tradition of sculpture. He taught how to understand different materials and techniques. He appreciated the works created in precious metals and a lump in a compact form³. Studying under the supervision of an excellent teacher, undoubtedly had a huge impact on the artistic activity of the young artist and the way he perceived a sculpture. Professor Breyer was an outstanding teacher, the “father” of many 20th-century sculptors. Besides Karny, the other professor's students were: Stanisław Horno-Popławski, Marian Wnuk, Ludwika Nitschowa.

The School of Fine Arts in Warsaw (currently the Academy of Fine Arts in Warsaw) gathered outstanding artists. Many of its lecturers and graduates went down in the history of Polish art. Alfons Karny had an opportunity to experience art and study under the supervision of outstanding personalities. Apart from Tadeusz Breyer, a young artist was also strongly influenced by Professor Stanisław Noakowski. He was a respected architecture historian, painter, illustrator and a teacher. He created thousands of watercolours and old architecture drawings. He was one of Karny's favourite Professors. He was repeatedly present in his works, that were craved in various materials – bronze, granite, ceramics. The characteristics of the works were determined by the material they were created from. Karny didn't want to show their superficial similarity, but the personality of a portrayed person. In this part of the museum exhibition, one can see a granite portrait depicting professor of 1929. This work was awarded at a competition for busts of the outstanding Poles organized by “Rzeźba” (Sculpture) Association⁴.

„Od wczesnej młodości uczono mnie dobrej roboty, nie tylko słowem – i często ponad miarę moich sił. Ten nawyk został. Wśród obcych ludzi rozglądając się za wzorem człowieka, przymierzając do nieżyjącego ojca, szukałem swojego miejsca na ziemi: na wsi, w miasteczku, w wielkim mieście, poprzez różne zawody”¹.

“From early childhood, I was taught a good job, not just a word, and often beyond my powers. It's still in me. Among strangers, looking for a model of a person that would match my dead father, I was looking for my place on the Earth: in the countryside, in a town, in a big city, through different occupations”¹.

9. Wizerunki młodego Alfonsa Karnego w rzeźbie i fotografii oraz zdjęcie prof. Tadeusza Breyera (pierwszy z prawej)
Images of young Alfons Karny in sculpture and on a photograph and a photo of Professor Tadeusz Breyer (first from right)

Karny był laureatem wielu nagród i konkursów zarówno w Polsce, jak i poza granicami kraju. Wśród prezentowanych na wystawie dokumentów warto zwrócić uwagę na dwa dyplomy wiszące na ścianie.

Pierwszy z nich to dyplom Nagrody Artystycznej Miasta Stołecznego Warszawy z 1935 r., sygnowany przez ówczesnego prezydenta stolicy – Stefana Starzyńskiego. Przyznany był on Karnemu za dotychczasowy dorobek artystyczny, a w treści dyplomu wymieniono portrety: Noakowskiego, Kotarbińskiego, Młynarskiego, Maszyńskiego oraz autoportret.

Drugim istotnym dokumentem jest dyplom oraz znajdujący się w gablocie złoty medal, które to otrzymał Alfons Karny na Międzynarodowej Wystawie Sztuki i Techniki w Paryżu w 1937 r. za wykonanie portretu Fryderyka Chopina.

Innymi ważnymi odznaczeniami, o których warto w tym miejscu wspomnieć, były: złoty medal i order króla Leopolda zdobyty na Międzynarodowej Wystawie Sztuki Współczesnej w Brukseli (1935), II nagroda w dziale rzeźby – za pracę *Bokser* na IV Międzynarodowym Biennale „Sport w sztukach pięknych” w Madrycie (1973). Ponadto Artysta odznaczony był m.in.: Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (1957), Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski (1959), srebrnym medalem Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych za całokształt twórczości (1964), medalem „Zasłużony dla kultury narodowej” (1988)⁵.

W 1975 r. przyznano Karnemu tytuł Honorowego Obywatela Miasta Białegostoku.

Prace Artysty można było podziwiać w wielu polskich i zagranicznych miastach, w ramach wystaw zarówno indywidualnych, jak i zbiorowych.

Dorobek Karnego obejmował również prace realizowane w plenerze. Niezwykle cenny jest prezentowany na wystawie gipsowy portret Marszałka Józefa Piłsudskiego z 1928 r. Praca ta stanowiła szkic do pomnika wykonanego z brązu i eksponowanego w lecie 1936 r. na Kresach II Rzeczypospolitej – w Brasławiu. Obecnie miasto Brasław znajduje się na terenie północnej Białorusi, a pomnik Piłsudskiego, starannie ukrywany w czasie II Wojny Światowej, trafił do Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku.

Karny was the winner of many awards and competitions, both in Poland and abroad. Among many documents that are presented at the exhibition, there are two diplomas hanging on the wall worth paying attention to.

The first one, is a diploma of the Artistic Award by the Capital City of Warsaw of 1935, signed by the then mayor of the capital city – Stefan Starzyński. He awarded Karny for his artistic output to date. The following portraits of people were mentioned in the diploma: Noakowski, Kotarbiński, Młynarski, Maszyński and a self-portrait.

The second essential document is a diploma and a Gold Medal that is located in a display case, which he received at the International Exhibition of Arts and Technology held in Paris in 1937 for creating the portrait of Frederic Chopin.

The other important awards that are worth mentioning include: A Gold Medal and the Order of Leopold II (by King Léopold of Belgium) awarded at the Brussels International Exposition of 1935, second prize in a sculpture department for his work *Boxer (A Boxer)* at the 4th International Biennale “Sport in Fine Arts” in Madrid (1973). In addition, the Artist was honoured: The Officer’s Cross of the Order of Polonia Restituta (1957), the Commander’s Cross of the Order of Polonia Restituta (1959), the Silver Medal from the Society of Friends of Fine Arts for his lifetime output (1964), the Medal For Merit to National Culture (1988)⁵.

In 1975, he was awarded the title of Honorary Citizen of the City of Białystok.

His works could be admired in many Polish and foreign cities, both at the solo and group exhibitions.

His artistic output also included works created on location, e.g. an extremely valuable plaster portrait of Marshall Józef Piłsudski of 1928 presented at the exhibition. This work was a sketch to a bronze monument presented in summer 1936, in the Eastern Borderlands of the Second Polish Republic – in Braslaw. Currently the city Braslaw is located in the Northern Belarus, while the monument of Piłsudski (that was carefully hidden during the Second World War), was sent to the Józef Piłsudski Museum in Sulejówku.

Rysunek ze szkicownika Alfonsa Karnego
Sketchbook drawing by Alfons Karny

5
2018 80
Z ORNAMENTYKI KOŁC. EW. PLOTKA MAJANTOKOŁA W WILNIE - GEDWA DZIEWCZYNA WILBANKIE.1.

10. Fragment ekspozycji stałej – Galeria Portretów Wielkich Polaków
Fragment of the permanent exhibition – the Gallery of Portraits of Great Poles

III. Galeria Portretów Wielkich Polaków

III. The Gallery of Portraits of Great Poles

W twórczości Karnego nie ma przypadkowych portretów. Artysta sam wybierał modela. Jakie były zatem kryteria tego wyboru? Gdy Artysta wykonywał portret osób sobie współczesnych, to pozujący musiał go zaciekać albo jakąś cechą fizyczną, albo – co zdarzało się częściej – cechą osobowości. Inną grupę stanowiły osoby bliskie Artyście oraz jego przyjaciele. Niewątpliwie najliczniejszą grupą były postaci, których Karny nie znał bezpośrednio, chociaż i tu decydującą rolę odgrywał stosunek emocjonalny Artysty oraz chęć złożenia hołdu wielkim osobowościom⁶. To właśnie z tego powodu Galeria Portretów Wielkich Polaków stanowi największą część wystawy stałej w Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego.

Wspólnym mianownikiem powstania wszystkich portretów był emocjonalny stosunek Artysty do portretowanego. O wielkości Karnego mogą świadczyć nie tylko powstałe prace, ale też rozległe zainteresowania Artysty. Pracę nad każdą z „głów” poprzedzały obszerne badania – poszukiwania fotografii, materiałów dotyczących danej postaci, zapoznanie z jej twórczością. Karny nie mógł wyrzeźbić Chopina i nie usłyszeć wcześniej jego mazurków; nie mógł formować podobizny Mickiewicza, zanim nie przeczytał jego poematów.

There are no coincidental portraits in the Karny’s artistic output. The artist chose a model himself. Thus, what were the criteria of such choice? When the Artist was creating a portrait of contemporary people, a model must have interested him either with some physical feature, or (what happened more often) with a personality. Another group were Artist’s close family and friends. Undoubtedly, the most numerous group included those, whom Karny didn’t know directly. However, his personal attitude played a key role here and the desire to pay tribute to the great personalities⁶. For this reason, the Gallery of Portraits of Great Poles constitutes the largest part of the permanent exhibition at the Alfons Karny Museum of Sculpture.

The common denominator of creating all portraits was Karny’s personal attitude to the portrayed person. His greatness can be proved not only by the created works, but also the artist’s extensive interests. Before he started to work on each “head”, he did an extensive research relating to his model. He became familiar with his/her works, he was looking for his/her photographs and other materials. Karny couldn’t sculpt Chopin, if he hadn’t listened to his Mazurkas before; he couldn’t make Mickiewicz’s portrait, if he hadn’t read his poems.

„Najpiękniejszym zadaniem artysty jest wydobyć z twarzy człowieka cech najbardziej charakterystycznych. Rzeźba, to nie naśladowanie rzeczywistości, lecz uchwycenie wyrazu indywidualności człowieka”².

“The most amazing task of an artist, is to emphasize the most characteristic facial features of a person. A sculpture is not to imitate the reality, but to capture unique characteristics of individuality”².

W czasie II Wojny Światowej Karny nie przestał pracować. Wprost przeciwnie – zawierucha wojenna, świadomość kruchości życia ludzkiego i niepewność jutra sprawiły, że jeszcze bardziej intensyfikował swoją pracę twórczą. Powstały wówczas takie prace jak: *Łączniczka Jola*, *Partyzant Dzidek*, portrety Madzi Kuna, Ludwika Solskiego, Wacława Sieroszewskiego, Juliusza Kaden-Bandrowskiego i inne.

Okres II Wojny Światowej to także czas, w którym Karny próbował zrealizować portret swojej matki. Nigdy mu się to jednak nie udało. Wspominał: „Próbowałem wtedy także wyrzeźbić portret mojej matki. Powtarzałem po wojnie szkice i próby, ale wszystkie zniszczyłem. Żadna mnie nie zadowoliła”⁷.

During the Second World War, Karny didn’t stop working. Just the opposite, the turmoil of war, the awareness of the fragility of human life and the uncertainty of tomorrow made him intensify his artistic work even more. Accordingly, the following works were created: *Łączniczka Jola* (A Messenger Jola), *Partyzant Dzidek* (A partisan Dzidek), the portraits of Madzia Kuna (Maggie Kuna), Ludwik Solski, Wacław Sieroszewski, Juliusz Kaden-Bandrowski, and others.

The period of the Second World War was also the time, when Karny tried to create his mother’s portrait. But he never succeeded. He recalled: “I also tried to sculpt the portrait of my mother then. After the war, I repeated the sketches, but I destroyed them all. Nothing has satisfied me”⁷.

„Kieruję się w swej twórczości wzruszeniem. Szukam kontaktu z ludźmi zasłużonymi, nieprzeciętnymi – i żeby ten kontakt przedłużyć – rzeźbię ich. Tak powstała między innymi rzeźba w brązie, a po paru latach w granicie – z wdzięczności za wzruszenia przeżywane na wykładach Noakowskiego, naszego Rembrandta rysowanej fantazji architektury polskiej. Tak powstawały inne rzeźby”³.

“In my artistic activity, I am driven by emotions. I’m looking for a contact with distinguished and outstanding people, and in order to prolong such contact – I’m sculpting them. This is how a bronze sculpture was created, and after a few years I used granite – in appreciation of emotions experienced during Noakowski’s lectures, our Rembrandt, who portrayed Polish architecture in an exquisite way. That is how other sculptures were created”³.

IV. Sala twórczych poszukiwań

Od drugiej połowy lat 50. Karny zaczął stopniowo odchodzić od portretów w brązie, a bardziej skłaniał się ku rzeźbom ceramicznym – o bryle zdecydowanie bardziej masywnej i ciężkiej, kształcie bardziej obłym i uproszczonym. Skupiał się na sylwetkach osób ze świata literatury, teatru, muzyki i nauki. W tym czasie powstały prezentowane obecnie na wystawie portrety, powtarzane często w różnych szklwach, m.in. *Hemingway, Marynarz z kolczykiem, Leon Schiller, Mikołaj Kopernik*.

Podczas zwiedzania ekspozycji łatwo zauważyć, że wiele portretów się powtarza. Niekiedy jest to ta sama postać, ale wykonana w innym materiale lub w innym ujęciu. Skąd takie powtórzenia? Karny szukał sposobu, aby jak najlepiej oddać charakter portretowanego. Uważał, że jedne „głowy” (bo tak nazywał swoje prace) będą lepiej wyglądały w brązie, inne w ceramice, jeszcze inne – w granicie. W jednym z wywiadów wspominał o pracy nad rzeźbą E. Hemingwaya. Lektura opowiadania *Stary człowiek i morze* skłoniła Artystę do wykonania portretu pisarza. Na tym jednak Karny nie poprzestał. Dalsze studiowanie kolejnych utworów zaowocowało następnymi wizerunkami Hemingwaya. Po każdej kolejnej przeczytanej książce pisarz wydawał się Karnemu inny⁸.

Warto zwrócić uwagę na powstałe w latach 70. XX w. rzeźby prezentujące dzieci. Są to: *Po zjedzeniu konfitur i Gdy miałem 13 miesięcy*. Prace te nawiązują niewątpliwie do wcześniejszej rzeźby, prezentowanej w sali poświęconej dzieciństwu Karnego (pod tym samym tytułem – *Gdy miałem 13 miesięcy*), ale tym razem materiałem rzeźbiarskim nie jest brąz, ale ceramika.

Ciekawymi pracami Karnego są wizerunki jego przyjaciółki – Madzi Kuna. Ta młoda kobieta o długiej, łabędziej szyi i gładko zaczesanych w kok włosach pojawia się często w twórczości Karnego, a jej portrety na stałe zagościły na muzealnej ekspozycji. Madzię można podziwiać w portrecie wykonanym w brązie – znajduje się on tuż przy wejściu do Muzeum Rzeźby, jest też na sali prezentującej Galerię Portretów Wielkich Polaków – jako *Beatrice*. Wśród prac ceramicznych rzeźba ta wyróżnia się niebieskim szklivem. W pracowni rzeźbiarza jest prezentowana jako biały gips i niejako stapia się z wizerunkami innych gipsowych postaci.

IV. The Room of Artistic Experiments

From the second half of the 1950s, Karny gradually transitioned from creating the portraits in bronze to ceramic sculptures – with much more massive and heavy lump, into a more oval and simplified shape. He focused on the figures of famous writers, actors, musicians and scientists. During this time, he created the portraits using various glazes, which are currently presented at the exhibition, including: *Hemingway, A Sailor wearing an Earring, Leon Schiller, Nicolaus Copernicus*.

When visiting the exhibition, it's easy to notice that many portraits are repeated. Sometimes it is the same character, but the portrait was created using different materials or from a different angle. Where did such repetitions come from? Karny was looking for the best way to render the character of the portrayed person. He believed that some “heads” (that's how he called his works) would look better in bronze, other works in ceramics, while the other – in granite. In one of an interview, he mentioned his work on E. Hemingway's sculpture. The artist was inspired to create the portrait of the writer after reading the story *The Old Man and the Sea*. And Karny just kept creating. Further study of the subsequent writings resulted in the successive portraits of Hemingway. After every other book Karny read, the writer seemed different to him⁸.

The sculptures of children created in the 1970s, are also worth paying attention to, including: *After eating jam* and *When I was 13 months*. These works undoubtedly refer to his previous sculpture, presented in the room dedicated to Karny's childhood (under the same title – *When I was 13 months*), but this time the sculpture was made out of ceramics, not bronze.

The images of Karny's best friend Madzia Kuna are his interesting works. This young lady with a long, swan's neck and her hair smoothly tied in a bun, appears in the works of Karny very often. Her portraits became a part of the museum exhibition. Madzia can be admired on a portrait made of bronze – it is located just next to the Museum's entrance. It is also presented in the room with the Gallery of Portraits of Great Poles – as *Beatrice*. Among ceramic works, this sculpture is distinguished by a blue glaze. In the sculptor's studio, it is presented as a white plaster and somehow it blends with the images of other plaster figures.

11. *Madzia Kuna*, brąz, ceramika, cement
Madzia Kuna, bronze, ceramics, cement

Warto zwrócić uwagę na rzeźbę przedstawiającą dziewczynkę skaczącą na skakance, zatytułowaną po prostu *Skakanka*. Praca ta zdecydowanie odbiega od głównego nurtu twórczości Karnego – nie jest to portret (w rzeźbiarstwie tak określa się popiersia), ale rzeźba pełnofiguralna. Skakanka stała się logo Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego, ponieważ jako pierwsze dzieło Artysty trafiła do zbiorów Muzeum Podlaskiego w Białymstoku (wówczas Muzeum Okręgowego w Białymstoku) i zapoczątkowała budowę muzealnej kolekcji.

Inspiracją do powstania tej pracy był pobyt Karnego we Francji w ramach stypendium w 1930 r. Artysta zwrócił wówczas uwagę na bawiące się w ogrodzie córki jednego z francuskich rzeźbiarzy. Powstała w ten sposób rzeźba była na tyle ciekawa, że wręczano ją jako Wielką Nagrodę dla Najlepszego Sportowca w Polsce. Przyznano ją m.in. Januszowi Kusocińskiemu i Stanisławie Walasiewiczównie.

Rzeźbę przedstawiającą dziewczynkę skaczącą na skakance można podziwiać nie tylko w Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego. Praca ta zdobi teren Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie. Oprócz niej znajdują się tam również inne dzieła Karnego: popiersie marszałka Józefa Piłsudskiego, pomnik *Citius, Altius, Fortius* oraz popiersie Zygmunta Gilewicz⁹.

It is also worth paying attention to a sculpture depicting a girl with a skipping rope, entitled *Skakanka (A Skipping Rope)*. This work definitely strays from the mainstream of Karny's artistic activity – it's not a portrait (with regard to a sculpture known as a bust) but a full-figurative sculpture. *A Skipping Rope* became a logo of the Alfons Karny Museum of Sculpture. It was his first work that was obtained to the collection of Podlaskie Museum in Białystok (at that time the District Museum in Białystok) and has initiated the creation of the museum's collection. The inspiration to create this work was his stay in France organized as part of the scholarship in 1930. He noticed the daughters of one of the sculptors playing games in the garden. He created the sculpture that was as much interesting, as soon it became the most popular sport sculpture and the model for the Grand Honorary Sports Award in Poland. The award was also given to, among others: Janusz Kusociński and Stanisława Walasiewiczówna.

The sculpture depicting a girl with a skipping rope can be admired not only at the Alfons Karny Museum of Sculpture. It is also located in front of the University of Physical Education in Warsaw. Besides this sculpture, there are also other works of Karny, like the bust of Marshall Józef Piłsudski, the monument *Citius, Altius, Fortius* and the bust of Zygmunt Gilewicz⁹.

„Interesują mnie rozmaite materiały, nie tylko kamień. Bo widzi pan, ja lubię poeksperymentować. Kiedyś chciałem robić całe rzeźby ze szkła, ale niestety do hut rzeźbiarzom wstęp wzbroniony”¹⁴.

“I am interested in different materials, not only in stone. You know, I like to experiment. At one time, I wanted to make sculptures out of glass, but unfortunately sculptors were refused entry to glassworks”¹⁴.

¹². *Skakanka*, brąz
A Skipping Rope, bronze

V. Maski pośmiertne

Obok licznych głów i portretów, w twórczości rzeźbiarskiej Karnego odnaleźć można maski pośmiertne. Kluczowym aspektem maski pośmiertnej było wykonanie odlewu twarzy osoby zmarłej. Powstały w ten sposób wizerunek był ostatnim śladem ziemskiej obecności człowieka.

Prace prezentowane w Muzeum można podzielić na dwie grupy. Pierwszą z nich stanowią maski wykonane bezpośrednio przez Artystę. Drugą grupę stanowią repetycje, czyli maski zrobione przez innych rzeźbiarzy, a następnie zrealizowane przez Karnego w różnych materiałach – gipsie, brązie.

Tworzenie maski pośmiertnej wymagało od artysty zachowania dużej precyzji. Każdy z rzeźbiarzy miał swoje metody na usprawnienie pracy. Karny smarował twarz zmarłego gliceryną, następnie układał na twarzy dwie nitki na krzyż i wylewał gips. Gdy forma zaczynała tężeć, odrywał wystające spod gipsu nitki w taki sposób, że dzieliły go na cztery części. Części te łączył później w całość¹⁰.

Wśród prezentowanych masek pośmiertnych są wizerunki profesorów Alfonsa Karnego – Stanisława Noakowskiego i Tadeusza Breyera, jego przyjaciół (m.in. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, Władysława Broniewskiego, Juliana Tuwima) a także repetycje innych osób, znanych ze świata polityki, kultury, nauki polskiej i światowej (byli wśród nich Fryderyk Chopin, Józef Piłsudski, Lew Tołstoj, Voltaire).

V. Death masks

Apart from numerous heads and portraits, death masks can be also included in the sculptural work of Karny. The key element of a death mask was a cast made of a person's face after his/her death. The resulting image was the last trace of a human presence on the Earth.

The works presented in the museum can be divided into two groups. The first group comprises masks that were created directly by the Artist. The second group includes repetitions, that is, masks made by other sculptors, and then created by Karny using different materials – plaster, bronze.

The creation of the death mask requires the artist's great precision. Each of the sculptors had their own method to improve their work. Karny covered the deceased person face with glycerine and then he put two threads in cross and poured the plaster. When the form started to stiffen, he ripped off the threads sticking out the plaster, in a way that they divided into four parts. Later, he combined those parts into one¹⁰.

Among the presented death masks, there are images of the following Professors of Alfons Karny: Stanisław Noakowski and Tadeusz Breyer, his friends (including: Konstanty Ildefons Gałczyński, Władysław Broniewski, Julian Tuwim), as well as the repetitions of famous politicians, artists, Polish and foreign scientists (among others: Frederic Chopin, Józef Piłsudski, Lev Tolstoy, Voltaire).

13. Maski pośmiertne z kolekcji Alfonsa Karnego
Death masks from the collection of Alfons Karny

14. Fragment ekspozycji stałej – Biblioteka Artysty
Fragment of the permanent exhibition at the Alfons Karny Museum of Sculpture – the Artist's library

VI. Biblioteka Artysty VI. The Artist's Library

Alfons Karny kochał nie tylko rzeźbę, ale także muzykę, teatr i książki. Fascynowały go wielkie osobowości. Nie tylko rzeźbił sławne osoby, ale także gromadził ich wizerunki umieszczone na monetach, medalach, płaskorzeźbach. Możemy dzięki temu zobaczyć na ekspozycji marmurowe płaskorzeźby autorstwa A. Olesińskiego, prezentujące polskich wieszczów narodowych – Adama Mickiewicza oraz Juliusza Słowackiego. Wśród małych form rzeźbiarskich w bibliotece Karnego prezentowane są m.in. *Mefistofeles* M. Antokolskiego, *Madonna* A. Bourdelle'a czy *Głowa Dziewczyny* Ch. Despiau.

Na szczególną uwagę w kolekcji Artysty zasługują książki. Bogaty księgozbiór Karnego w pewnej tylko części przetrwał do dnia dzisiejszego. Podczas pożarów pracowni w trakcie II Wojny Światowej część zbiorów uległa zniszczeniu, o czym przypominają nam dzisiaj nadpalone, fajansowe talerze z kobaltowymi wzorami wiszące na jednej ze ścian w sali z maskami pośmiertnymi.

Nieodżałowaną stratą jest również zniszczenie kolekcji ekslibrisów, liczącej ponad cztery tysiące egzemplarzy".

Ekslibris, czyli znak własności książki – to niepozorna, mała karteczka z imieniem i nazwiskiem właściciela książki, z grafiką, umieszczoną wewnątrz książki. W istocie jest oznaką głębokiego szacunku i dumy z posiadanego księgozbioru. Z jednej strony ekslibrisy pełniły funkcje informacyjne, stanowiły dodatek do książki; z drugiej zaś strony często okazywały się misternie wykonanymi dziełami sztuki, szczególnie, gdy ich wykonania podejmowali się wybitni graficy. Nic zatem dziwnego, że wybitni kolekcjonerzy nie tylko gromadzili ekslibrisy, ale też zamawiali własne, tak jak miało miejsce w przypadku Alfonsa Karnego.

Alfons Karny was fond of not only sculpture, but also music, theatre and literature. He was fascinated by great personalities. He was sculpting famous people, as well gathered their images on coins, medals and bas-reliefs. As a result, at the exhibition we can see marble bas-reliefs by A. Olesiński, depicting the Polish national bards – Adam Mickiewicz and Juliusz Słowacki. The small sculptural forms in the Karny's library includes: *Mephistopheles* by Mark Matveyevich Antokolsky, *Madonna* by Antoine Bourdelle or *Head of a Girl* by Charles Despiau.

The books deserve a special attention in the Artist's collection. His rich book collection has only survived to a certain extent to date. When his studio was burnt during the Second World War, part of his collection was destroyed. The burnt pottery plates with cobalt patterns hanging on one of the walls in the room with the death masks, remind us of those events. The loss of the bookplate collection, amounting to over four thousand copies", is also indispensable.

A bookplate, that is, a label to identify its owner – is a little slip of paper with the owner's name and surname, a drawing, pasted into a book. In fact, it is a sign of a great respect and pride of having the collection. On the one hand, bookplates had informative functions, they were an addition to a book. On the other hand, they often turned out to be finely crafted artworks, in particular, when they were created by eminent graphic designers. No wonder, that the outstanding collectors not only collected the bookplates, but also they ordered their own copies, as it was with Alfons Karny.

Karny was using two graphic signs. One of them referred to Karny's passion for classical sculpture and depicted an ancient female head. The second, in a humorous way, depicted Karny's profession and passion – sculpture. We can see here a conventional human figure engraved in a piece of rock.

Karny posługiwał się dwoma znakami graficznymi. Jeden z nich nawiązywał do zamiłowania Karnego do klasycznej rzeźby i przedstawia antyczną głowę kobiecą. Drugi natomiast, w żartobliwy sposób obrazował zawód i pasję Karnego – rzeźbiarstwo. Widzimy tu schematyczną postać ludzką wyrytą w kawałku skalnej bryły.

Wśród prezentowanych na ekspozycji publikacji znajdują się w większości pozycje dotyczące sztuki i architektury krajów europejskich, ludów Azji czy Afryki, a także katalogi wystaw, albumy, powieści. Przeważają książki wydane za granicą, w języku rosyjskim i niemieckim, ale zdarzają się także pozycje w języku chińskim czy japońskim.

Na szczególną uwagę, pomimo niewielkich rozmiarów, zasługuje książka z 1909 r. – *Cypryana Norwida Pism zebranych tom C*, wydana w ilości 1725 numerowanych i podpisanych przez wydawcę egzemplarzy, z czego posiadany przez Karnego egzemplarz o nr 1720 wydrukowany jest na bezdrzewnym papierze prążkowanym. Książkę wydał Zenon Przesmycki w drukarni Jakuba Mortkowicza.

Inną ciekawą pozycję stanowi książka Stefana Żeromskiego *O Adamie Żeromskim wspomnienie* wydawnictwa Jakuba Mortkowicza z 1926 r., wydana w pierwszą rocznicę śmierci autora, dnia 20 listopada 1926 r., gdzie „całkowity wpływ ze sprzedaży książki niniejszej przeznaczony jest na fundusz uczczenia pamięci Stefana Żeromskiego”. Książka posiadała nakład w ilości 5250 woluminów, z czego jedynie 100 sztuk zostało wydrukowane na mirkowskim papierze ręcznie czerpanym. Książka ta została opatrzona, podobnie jak poprzednia pozycja, ekslibrisem Karnego.

Among the publications presented at the exhibition, there are mostly titles concerning art and architecture of European countries, Asia or Africa peoples, as well as exhibition catalogues, albums and novels. There are mostly books published abroad, in Russian and German, but there are also titles in Chinese or Japanese.

A book *Cypryana Norwida Pism zebranych tom C* (Collected Works of Cyprian Norwid, Vol. C) of 1909, deserves a special attention. Despite its small size, it was published in 1725 copies, numbered and signed by the publisher. The copy of Karny of no. 1720 was printed on a woodfree striped paper. The book was published by Zenon Przesmycki in the printing house of Jakub Mortkowicz.

Another interesting title is a book by Stefan Żeromski *O Adamie Żeromskim wspomnienie* (Of Adam Żeromski, a Reminiscence) of 1926. It was published by J. Mortkowicz, on the first anniversary of the author's death, on 20 November 1926, where "the total revenue from the sale of this book is intended to a fund in memory of Stefan Żeromski". The book had a circulation of 5,250 volumes, only 100 copies were printed on a handmade paper from Mirków. This book, like the previous title, was covered with Karny's bookplate.

15. Fragment ekspozycji stałej – kolekcja Artysty
Fragment of the permanent exhibition at the Alfons Karny Museum of Sculpture – the Artist's collection

16. Fragment ekspozycji stałej – Biblioteka Artysty
Fragment of the permanent exhibition at the Alfons Karny Museum of Sculpture – the Artist's library

VII. Pracownia Karnego i aneks mieszkalny

VII. The Studio of Karny and Residential Space

Aranżacja pokoju oraz pracowni Artysty w Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego została odtworzona na podstawie dokumentacji fotograficznej. W aneksie mieszkalnym prezentowane są akwarele Stanisława Noakowskiego, malarski portret Ludwika Solskiego autorstwa Aleksandra Augustynowicza, repetycja portretu Ludwiga van Beethovena Auguste Rodina oraz przykłady ceramiki artystycznej Spółdzielni Artystów Plastyków „Ład”. O aktywnym spędzaniu czasu wolnego przez Artystę mogą świadczyć oparte o kredens narty oraz leżące pod łóżkiem ciężarki.

Jak na prawdziwe atelier przystało, w zaaranżowanej w Muzeum pracowni jest wszystko to, co potrzebne do wykonania rzeźby: narzędzia, kawalety, skrzynia na glinę, trochę gipsu. Prezentowana na ekspozycji skrzynia nie jest zwykłym pojemnikiem do przechowywania gliny – to prezent od prezydenta Warszawy, Stefana Starzyńskiego. Solidnie wykonana, z zewnątrz drewniana, w środku obita blachą, stanowiła praktyczne uzupełnienie do otrzymanego w 1935 r. dyplomu za dotychczasowy dorobek artystyczny.

The arrangement of the Artist's room and studio at the Alfons Karny Museum of Sculpture was reconstructed on the basis of the photo documentation. In the residential space, there are presented: watercolours by Stanisław Noakowski, a portrait of Ludwik Solski painted by Aleksander Augustynowicz, the repetition of a portrait of Ludwig van Beethoven by Auguste Rodin and the examples of artistic ceramics by Spółdzielnia Artystów Plastyków „Ład” (“Order” Artists Co-operative). His active leisure time can be demonstrated by skis leaning against a sideboard and the weight lying under a bed.

As with a real studio, the space arranged in the museum includes all that is necessary to make a sculpture: tools, sculptor's tables, a crate for clay, some plaster. The crate, which is presented at the exhibition, is not an ordinary container to store clay. It is a gift from the mayor of Warsaw, Stefan Starzyński. It is solidly made wooden crate covered with sheet metal inside. The crate was a practical complement to a diploma that he received in 1935, for his previous artistic output.

Danuta Wróblewska-Frączak o mieszkaniu Karnego: „Hall i dwa małe pokoiki – mieszkanie rzeźbiarza – są załadowane jak fura sianem. Upchnięto tu kilkadziesiąt prac, dużą bibliotekę, zbiory grafiki i ekslibrysów, staranną kolekcję Nikiforów i wielką ilość starych zegarów”⁵.

Danuta Wróblewska-Frączak on Karny's flat: “A hall and two tiny rooms – the sculptor's flat – they are loaded as a cart with hay. Few dozens of works, a large library, collections of graphics and bookplates, a thorough zworks by Nikifor and a great number of old clocks are crammed here”⁵.

Wśród prezentowanych w tej części ekspozycji prac autorstwa Karnego są dzieła innych rzeźbiarzy, jak chociażby kopia wizerunku Fryderyka Chopina ze słynnego monumentu znajdującego się w Łazienkach Królewskich w Warszawie (autorstwa Wacława Szymanowskiego). Znajduje się tutaj także kopia innego słynnego warszawskiego pomnika – postać *Małego Powstańca* Jerzego Jarnuszkiewicza oraz przykłady rzeźby egipskiej (Nefretete), a nawet eskimoskiej.

Alfons Karny większość swojego twórczego życia spędził w Warszawie. Tam też mieściły się jego pracownie – na ulicy Wspólnej, Wiejskiej i na Ursynowie. W czasie II Wojny Światowej jego mieszkanie na Wspólnej pełniło funkcję nie tylko miejsca pracy, ale też znane było jako punkt tajnego uniwersytetu oraz miejsce spotkań bohemy artystycznej. Spotykali się tu m.in. Leopold Staff, Ludwik Solski, Juliusz Kaden-Bandrowski¹². Zgromadzonych u Karnego ostrzegał przed Niemcami dozorca kamienicy, który to został przez niego sportretowany w 1942 r. Rzeźba nosi tytuł *Cieć Józef* i znajduje się obecnie w części poświęconej Galerii Portretów Wielkich Polaków.

Warunki, w jakich pracował Karny, najlepiej oddaje opis zamieszczony w jednej z warszawskich gazet: „Pomieszczenie, jakie służyć musi artyście za pracownię, ma fatalne oświetlenie i 12 m². Na tej przestrzeni stoi 7 kawaletów, skrzynka na gips, skrzynia do gliny, cztery szafy z książkami i ze 20 rzeźb”¹³.

Ostatnia pracownia Karnego mieściła się na Ursynowie. Mimo obiektywnie najlepszych warunków lokalowych nie przypominała już Karnemu klimatu dawnej Warszawy¹⁴. Jak wspominała siostrzenica Karnego, Danuta Wróblewska-Frączak, najlepsze okresy życia twórczego Artysta spędził na ulicy Wspólnej i Wiejskiej. Okres przedwojenny (na Wspólnej) – gdy żył tylko z nagród – i powojenny (na Wiejskiej), w którym to eksperymentował z pracą w żeliwie, szkle i ceramice.

Apart from Karny's works, this part of the exhibition also includes artworks created by other sculptors, among others: the copy of the image of Frederic Chopin from the famous monument located in the Warsaw's Royal Baths Park (Łazienki Park) by Wacław Szymanowski. There is also a copy of another famous work located in Warsaw – *Pomnik Małego Powstańca* (Little Insurgent monument) by Jerzy Jarnuszkiewicz, and an example of the Egyptian sculpture (Nefertiti), or even Eskimo.

Alfons Karny spent most of his artistic life in Warsaw, where all his studios were situated – at Wspólna St, Wiejska St and in Ursynów district. During the Second World War, his apartment at Wspólna St was not only his workplace, but it was also known as a place of an underground university and a bohemian meeting place. The following persons participated in such meetings: Leopold Staff, Ludwik Solski, Juliusz Kaden-Bandrowski¹². A tenement caretaker was warning people gathered at Karny's place against Nazis, and was portrayed by Karny in 1942. The sculpture is entitled *Cieć Józef* (A Caretaker Józef) and is situated in the part dedicated to the Gallery of Portraits of Great Poles.

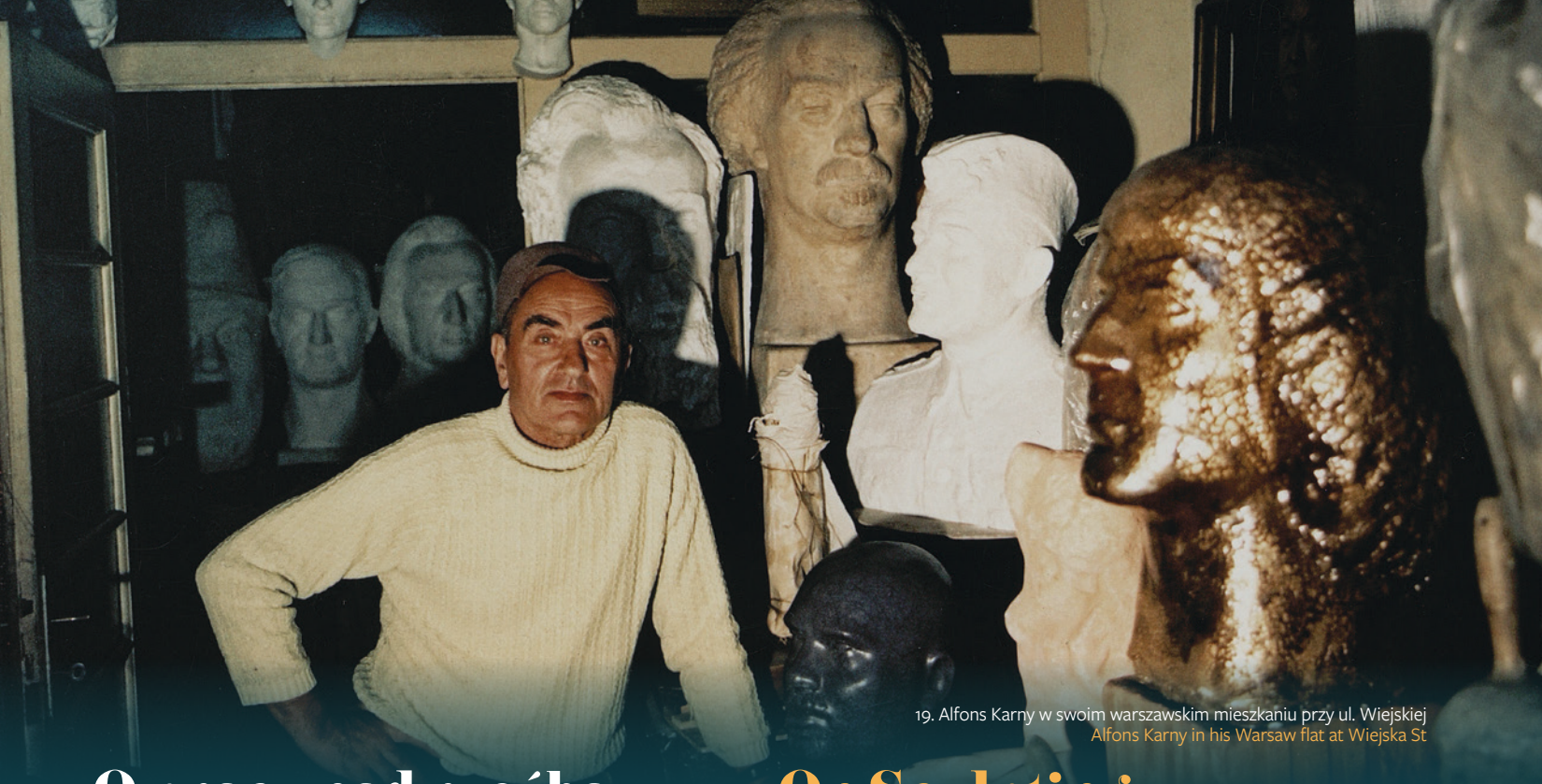
The conditions in which Karny was working, are best conveyed by a description from one of the Warsaw newspapers: “The room intended for the artist as his studio, has a terrible lighting and 12 m². This space contains: 7 sculptor's tables, a crate for clay, a crate for plaster. Four wardrobes with books and about 20 sculptures”¹³.

The last Karny's studio was located in Ursynów district. Despite objectively the best housing conditions, it didn't remind Karny of the atmosphere of the former Warsaw.¹⁴ As his niece Danuta Wróblewska-Frączak mentioned: he spent the best time of his artistic life at Wspólna St and Wiejska St. The pre-war period (at Wspólna St) – when he lived only by his awards – and post-war (at Wiejska St), when he experimented with cast iron, glass and ceramics.

18. Alfons Karny w swoim warszawskim mieszkaniu przy ul. Wiejskiej / Alfons Karny in his Warsaw flat at Wiejska St

19. Alfons Karny w swoim warszawskim mieszkaniu przy ul. Wiejskiej
Alfons Karny in his Warsaw flat at Wiejska St

O pracy nad rzeźbą

On Sculpting

Karny rzeźbił zarówno pozującego modela, jak też przywołując z pamięci obraz danej osoby. I o ile tworząc „na żywo” mógł uchwycić charakterystyczny wyraz twarzy człowieka, to z pamięci przywoływał to, co na pierwszy rzut oka jest nieuchwytnie, a co jednocześnie określa daną osobę i co czyni z bryły – kawałka gliny – konkretną postać.

W przypadku osób, których Artysta nie znał osobiście, ale cenił sobie ich twórczość, życiową postawę lub charakter, pracę nad portretem poprzedzało zbieranie zdjęć oraz zapoznanie się z biografią modela. Rzeźbiarz, podobnie jak malarz, pracę zaczynał od wykonania szkicu – narzutu gliny i wstępnego odlewu gipsowego. Aby powstała praca w brązie, najpierw musiał powstać negatyw – forma. Przed przystąpieniem do pracy w kamieniu forma oczywiście nie była potrzebna, jednak Artysta najpierw wykonywał model, a dopiero później przekuwał go w kamieniu.

Karny starał się pracować sam, bez pomocy rzemieślników. Samodzielnie przygotowywał glinę oraz niektóre narzędzia. W miarę możliwości odlewał też brązy¹⁵.

Na pytanie o to, co sprawia największy kłopot w pracy rzeźbiarza, odpowiedział: „Model. Zwykle jest tak: człowiek, którego rzeźbię, siada na fotelu i po chwili jest już oklapnięty, widać nudę na jego twarzy. I jak go teraz rzeźbić. Ma nienaturalnie zmęczoną twarz”¹⁶.

Karny was sculpting both a posing model and he was bringing to his mind somebody's image. While he was sculpting 'live', he could capture the unique expression on a human face. He was bringing to his mind what was intangible at first sight, what simultaneously defined a person, and what made a lump – a lump of clay – a specific figure.

Before Karny began to work on the portraits of models, whom he didn't know personally, but he valued for their artistic activity, attitude and personality, he was collecting their photographs and became acquainted with their biography. The sculptor, as the painter, began his work with making sketches – sculpting in clay and making an initial clay cast. In order to create a bronze work, first a negative – a form, had to be created. Before he started to work in stone, the form wasn't obviously necessary. However, the artist made the model first, and then he turned it into stone.

Karny tried to work alone, without any help of craftsmen. He prepared clay and some tools himself. He also cast bronze sculptures as much as possible¹⁵.

When he was asked: what caused the greatest difficulty in the sculptor's work, he answered: "A model. Usually, it is as follows: A man, whom I am going to sculpt, sits down on an armchair, and after a while he/she is exhausted, you can see boredom on his/her face. And how to sculpt him/her now. He/she has an unnaturally tired looking face"¹⁶.

20. Alfons Karny w swoim warszawskim mieszkaniu przy ul. Wiejskiej
Alfons Karny in his Warsaw flat at Wiejska St

O zbiorach

Prezentowana w Muzeum kolekcja dzieł Artysty pochodzi ze zbiorów Muzeum Podlaskiego w Białymstoku oraz kolekcji prywatnych. Wśród depozytów znajdują się również: meble, obrazy, rzeźby, monety oraz archiwalia ilustrujące biografię rzeźbiarza. Warto również wspomnieć tutaj o kolekcji blisko 50 prac Nikifora.

Kolekcja rzeźb Artysty w zbiorach Muzeum jest stale powiększana. W ciągu ostatnich lat, dzięki dofinansowaniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, pozyskano kolejne rzeźby-portrety: Ignacego Jana Paderewskiego, Jana Łukasiewicza, Beatrice, Romualda Traugutta, Wacława Sieroszewskiego, Jana Czochralskiego, autoportret oraz dwie prace prezentujące Józefa Piłsudskiego. Kolekcja została również wzbogacona o 24 maski pośmiertne znanych osobistości świata nauki i sztuki oraz 14 karykatur przedstawiających Alfonsa Karnego, które zostały przekazane w darze do zbiorów Muzeum.

W centrum zainteresowań Karnego zawsze był człowiek. Tworzył portrety osób wybitnych i znanych, ale także anonimowych i zwyczajnych. Tych, które przeszły do historii, i tych, które odeszłyby w niepamięć, gdyby nie twórczość Karnego. Trudno nie zgodzić się z prof. Ksawerym Piwockim, który stwierdził, że tajemnicą twórczych osiągnięć Karnego jest miłość świata i ludzi¹⁷.

Ukazany w portretach Karnego człowiek, to człowiek ze swoją godnością. W jego pracach nie ma małości ludzkiej ani żądz niskich instynktów. W aktach, które wyszły spod ręki Karnego, nagość nie szokuje, ale uwydatnia piękno człowieka, także to fizyczne.

Karny nie stawiał się w roli wszechwładnego artysty-twórcy, ale raczej uważnego obserwatora i odkrywcy. O swojej pracy z pewną pokorą mówił: „Staram się w człowieku dostrzec jego wnętrze duchowe. Rzeźbiąc, ja go nie tworzę, ale odkrywam. Wydaje mi się, że tak naprawdę to sztuka nie polega na tworzeniu, ale na odkrywaniu, zawsze na odkrywaniu jakiegoś zamysłu Stwórcy. Trzeba się tylko w skupieniu tego zamysłu dopatrzeć”¹⁸.

Alfons Karny zmarł 14 sierpnia 1989 r. w Warszawie. Pochowany jest na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie.

On Collection

The collection of works by Alfons Karny presented in the Museum derives from the collection of the Podlaskie Museum in Białystok and private collections. The deposits also include: furniture, paintings, sculptures, coins and archives illustrating artist's biography. The collection of almost 50 works by Nikifor is also worth mentioning here.

The collection of sculptures in the Museum has been constantly expanded. During the last few years, thanks to the financial support from the Ministry of Culture and National Heritage we have acquired the sculptures-portraits of: Ignacy Jan Paderewski, Jan Łukasiewicz, Beatrice, Romuald Traugutt, Wacław Sieroszewski, Jan Czochralski, a self-portrait and two works depicting Józef Piłsudski. The collection has been also enriched with 24 death mask of famous scientists and artists, and 14 caricatures depicting Alfons Karny, which were donated to the Museum's collection.

A human was always in the centre of Karny's attention. He was creating the portraits of renowned people, but also the common man. Those who went down in history and those who would be forgotten, if not Karny's artistic activity. It's difficult to oppose Professor Ksawery Piwocki, who said that, the mystery of the artistic achievements of Karny lies in his affection for the world and people¹⁷.

A human presented in Karny's portraits, is the human with dignity. There is no meanness or lust for low human forces in his works. In Karny's nudes, the nudity doesn't shock, but emphasizes the beauty of a human being, including the physical.

Karny didn't treat himself as an all-power artist-creator, but rather a careful observer and explorer. He spoke about his work humbly: "I try to find the inner life of a human. While making a sculpture, I do not create it, but discover it. It seems to me that art is not about creating, but discovering. Always discovering an idea of a Creator. You only notice such idea when you concentrate"¹⁸.

Alfons Karny died on 14 August 1989 in Warsaw. He was buried at Powązki Cemetery in Warsaw.

21. Portrety ceramiczne autorstwa Alfonsa Karnego
Ceramic portraits by Alfons Karny

Professor Ksawery Piwocki o twórczości Alfonsa Karnego: „Napisałem, że sztuka Karnego będzie sztuką przyszłości: galeria bowiem stworzonych przezeń postaci zostanie świadkiem naszych czasów, godności ludzi, jacy w nich żyli i działali”¹⁶.

Professor Ksawery Piwocki on Alfons Karny's artistic activity: “I wrote that Karny's art will be the art of the future: the gallery of figures created by him will become a witness of our times, the dignity of people who lived and acted then”¹⁶.

Muzeum dziś

Muzeum otwarto w 1993 r., cztery lata po śmierci Artysty. Można snuć domysły, jak wyglądałaby aranżacja ekspozycji muzealnej budowana pod okiem Mistrza. Pewne wyobrażenie o tym miejscu i jego roli pozostawiła siostrzenica Karnego – Danuta Wróblewska-Frączak: „Muzeum na Świętojańskiej pozostać chce żywym domem artystycznym, w którym przeszłość sąsiaduje z przyszłością, sztuka rodzi sztukę, a szerokiemu programowi zdarzeń towarzyszy zainteresowanie gości. Po domowemu i w przyjaźni działa się tutaj powinno dużo. To by właśnie Karny lubił”¹⁹.

I dzieje się rzeczywiście dużo.

W 2018 r. mija ćwierć wieku, odkąd na kulturalnej mapie Białegostoku pojawiło się Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego. W trakcie tych dwudziestu pięciu lat Muzeum wielokrotnie było gościnnym domem dla twórczości wielu artystów. I tak w muzealnych salach pojawiali się rzeźbiarze, malarze, fotograficy, graficy. Wchodzili do środka, oswajali to miejsce, mogli się poczuć jak u siebie, by podzielić się tym, co mają najlepszego – rzeźbą, obrazem, zdjęciem, grafiką.

W gościnnych progach Muzeum Karnego białostoczanie niejednokrotnie mogli podziwiać prace wielu wybitnych artystów. Nie sposób jest w tym w miejscu wymienić wszystkich, dość tylko wspomnieć o takich nazwiskach jak: Wyspiański, Kuna, Ruszczyc, Laszczka, Pieńkowski, Dunikowski, Niewska, Skoczylas. Spośród współczesnych twórców trzeba wymienić rzeźbiarzy: Magdalenę Abakanowicz, Andrzeja Strumiłło, Gustawa Zemłę. Spośród fotografików podziwiać tu można było prace takich artystów jak: Jan Bułhak, Bogdan Łopieński, Henryk Rogoziński, Piotr Sawicki.

Obok uznanych artystów swoje miejsce w Muzeum Karnego mają też młodzi adepci sztuki, jak chociażby absolwenci Liceum Plastycznego im. Artura Grottgera w Supraślu, którzy rokrocznie prezentują tu swoje prace dyplomowe.

Oprócz spotkań i obcowania ze sztuką, Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego to też nieoceniona przestrzeń do spotkań z drugim człowiekiem – czasami z artystą, innym razem z seniorem a jeszcze innym – z dziećmi. To miejsce do wspólnego spędzania czasu, dzielenia się wiedzą, wymiany doświadczeń pomiędzy prowadzącymi a uczestnikami spotkań, prelekcji i wykładów. Wspólna praca w trakcie zajęć i warsztatów edukacyjnych, lekcji muzealnych i spacerów edukacyjnych pozwala przybliżyć zwiedzającym życie i twórczość Alfonsa Karnego, a przede wszystkim zainspirować do poszukiwań własnego języka wypowiedzi i wyrażania siebie.

Museum Today

The Museum was opened in 1993, four years after Karny's death. We could imagine, how would the arrangement of the museum's exhibition look like under the Maestro's supervision. His niece Danuta Wróblewska-Frączak gave some idea about this place and its role: "The Museum at Świętojańska St wants to live an intense artistic home, where the past makes the future, art delivers art, the huge programme of events is popular with visitors. A lot should happen here, in a casual way and at peace with others. That's what Karny would like"¹⁹.

And in fact, there is a lot happening here.

In 2018, a quarter of a century has passed since the Alfons Karny Museum of Sculpture appeared on the cultural map of Białystok. During these twenty-five years, the Museum has frequently hosted many artists. As a result, the museum rooms were visited by sculptors, painters, photographers and graphic designers. They entered the space, they adapted to the place, they could feel at home, in order to share what they are best at – sculpture, painting, photography, graphics.

The citizens of Białystok have often had a unique opportunity to admire the works of many outstanding artists, including: Wyspiański, Kuna, Ruszczyc, Laszczka, Pieńkowski, Dunikowski, Niewska, and Skoczylas. Not to mention contemporary artists: Magdalena Abakanowicz, Andrzej Strumiłło, Gustaw Zemła. Among photographers one could admire the works of the following artists: Jan Bułhak, Bogdan Łopieński, Henryk Rogoziński, Piotr Sawicki.

Apart from the renowned artists, the Museum is also open to young learners of art, such as the graduates of the Artur Grottger High School of Arts and Crafts in Supraśl, who present their diploma projects annually here.

Besides meetings and experiencing art, the Alfons Karny Museum of Sculpture is also an invaluable space of meeting with other people – sometimes with an artist, sometimes with a senior or with children. It is a unique place to spend time together, share knowledge and exchange experiences between lecturers and participants of meetings, lectures and talks. Working together during educational workshops, museum lessons and educational walks enable to become familiar with Karny's life and his artistic activity, and above all, inspire people to search for their own language of expression and self-expression.

Edukacja muzealna Museum education

Możemy być dumni! Scenariusze edukacyjne

We can be proud! Learning scenarios

Zajęcia edukacyjne pod hasłem *Możemy być dumni!* nawiązują do rocznic obchodzonych w 2018 roku: 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości oraz do 25-lecia istnienia Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego. Mamy z czego być dumni!

Możemy być dumni! Galeria Portretów Wielkich Polaków

Możemy być dumni! Promujemy Muzeum

Możemy być dumni! Życzymy sobie

Możemy być dumni! Muzeum w barwach jesieni

Zajęcia, które Państwu proponujemy, przybliżają dzieciom polską historię, sztukę i kulturę. Bezpośredni kontakt z dziełami sztuki pobudza twórczą aktywność młodych ludzi oraz daje im okazję do kształtowania ich własnych potrzeb estetycznych i artystycznych.

Educational activities entitled *We can be proud!* relate to the Celebrations marked in 2018: 100th anniversary of Poland regaining its independence and the 25th anniversary of the Alfons Karny Museum of Sculpture. We have something to be proud of!

We can be proud! The Gallery of Portraits of Great Poles

We can be proud! We promote the Museum

We can be proud! We wish to ourselves

We can be proud! Museum in the colours of autumn

We offer activities that familiarize children with Polish history, art and culture. A direct contact with artworks stimulates artistic activity of young people and gives them an opportunity to develop their own aesthetic and artistic needs.

Możemy być dumni! Galeria Portretów Wielkich Polaków

We can be proud! The Gallery of Portraits of Great Poles

Czas trwania zajęć: 90 min

Miejsce: Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego – sale ekspozycyjne, pracownia plastyczna

Uczestnicy: uczniowie klas IV-VI szkoły podstawowej

Cel ogólny: zapoznanie uczestników z sylwetką jednego z najlepszych rzeźbiarzy-portrecistów XX wieku – Alfonsem Karnym, utrwalenie wiedzy uczestników na temat wybranych postaci historycznych.

Cele szczegółowe:

Cele poznawcze

- uczestnik zapoznaje się z sylwetką Alfonsa Karnego
- uczestnik wie, czym jest portret, autoportret i portret psychologiczny
- uczestnik wie, kogo i dlaczego portretował Alfons Karny

Cele kształcące

- uczestnik potrafi wymienić osoby zasłużone dla kultury polskiej
- uczestnik potrafi wymienić osoby, które brały udział w walce o niepodległość Polski
- uczestnik doskonali umiejętność samodzielnego myślenia i wnioskowania

Cele wychowawcze

- uczestnik potrafi słuchać innych z poszanowaniem ich odrębnych przekonań
- uczestnik umie dyskutować i bronić swojego zdania
- uczestnik potrafi wyrazić siebie w prostej formie plastycznej

Metody pracy:

- pogadanka połączona z zapoznaniem uczestników z wybranymi pracami Alfonsa Karnego
- praca z tekstem
- dyskusja
- burza mózgów
- metoda symulacyjna (projektowanie Galerii Portretów Wielkich Polaków)

Duration: 90 min

Venue: Alfons Karny Museum of Sculpture - exhibition rooms, an art room

Participants: primary school children aged 8-11 years

General objective: participants will become familiar with a portrayal of one of the best sculptor-portraitists of the 20th century - Alfons Karny, their knowledge about selected historical figures will be consolidated.

Detailed objectives:

Cognitive objectives

- participant becomes familiar with the portrayal of Alfons Karny
- participant knows: what is a portrait? what is a self-portrait? what are psychological portraits?
- participant knows: who was portrayed by Alfons Karny and why?

Developing objectives

- participant is able to list people distinguished in Polish culture
- participant is able to list people who fought for Poland's independence
- participants improve the ability to think for themselves and to draw their own conclusions

Education objectives

- participant is able to listen to each other and respect each other's beliefs
- participants are able to discuss and defend their opinions
- participants are able to express themselves in a simple art form

Teaching method:

- talk connected with familiarizing participants with the selected works of Alfons Karny
- work with text
- discussion
- brainstorming
- simulation method (designing The Gallery of Portraits of Great Poles)

Formy pracy:

- praca indywidualna
- praca grupowa
- praca zbiorowa

Środki dydaktyczne:

- arkusze papieru
- glina
- lustro
- karty pracy (KP 1, KP 2)
- ołówki, gumki, mazaki

Przebieg zajęć:

Prowadzący przedstawia się i wita uczestników zajęć, a następnie problematykę i temat spotkania. Pyta dzieci o ich doświadczenia w zakresie udziału w zajęciach muzealnych prowadzonych w Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego lub w innych miejscach. Dzieciom, które są na takich warsztatach po raz pierwszy, udziela informacji - kim był Alfons Karny, dlaczego w Białymstoku mieści się muzeum poświęcone artyście, czym zajmował się Karny zanim został słynnym rzeźbiarzem.

(10 min)

Prowadzący przechodzi z uczestnikami zajęć do sali, w której mieści się Galeria Portretów Wielkich Polaków. Przybliża dzieciom tematykę portretu (szczególnie rzeźbiarskiego), jego skróconą historię i funkcje. Ponadto omawia kryteria, którymi kierował się rzeźbiarz przy wyborze osoby portretowanej. Opowiada o tym, jak wyglądała praca Karnego nad wykonaniem rzeźby. Zadaje pytanie do grupy: które postaci spośród prezentowanych w Galerii Portretów Wielkich Polaków są wam znane i co o nich wiecie? Dzieci robią burzę mózgów, po czym udzielają odpowiedzi. Uczestnicy dzieleni są na grupy. Każda z grup losuje krótką biografię jednej z postaci prezentowanej w sali (J. Piłsudski, A. Mickiewicz, M. Kopernik, I. J. Paderewski, W. Jagiełło, F. Chopin). Zadaniem grupy jest przedstawienie wylosowanej postaci w taki sposób, by osoby z innej grupy były w stanie ją rozpoznać. Uczestnicy mogą zaprezentować daną postać za pomocą rysunku lub pantomimy. Nie mogą wskazać tej postaci na ekspozycji ani też używać słów.

Uczestnicy zgadują. Grupa, która zna odpowiedź, podnosi rękę.

(15 min)

Uczestnicy zajęć pozostają w grupach. Każda z grup ma za zadanie zaprojektować własną Galerię Portretów Wielkich Polaków. Uczestnicy otrzymują karty pracy (KP 1) z tabelką do uzupełnienia: kogo umieszczają w Galerii, dlaczego umieszczają daną postać oraz w jaki sposób ma być ona przedstawiona (malarstwo, rysunek, rzeźba, film, zdjęcie). Uczestnicy otrzymują kartę pracy z rzutem muzealnej sali (KP 2). Samodzielnie wykonują na planie projekt własnej wystawy. Każda grupa wybiera swojego reprezentanta. Jego zadaniem jest zaprezentować efekt pracy grupy. Prowadzący wraz z uczestnikami omawia projekty – wskazuje na podobieństwa i różnice w projektach uczestników oraz w odniesieniu do istniejącej ekspozycji w Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego.

(15 min)

Prowadzący pyta, czy jeszcze ktoś mógłby znaleźć się w Galerii Portretów Wielkich Polaków. Informuje dzieci, że widzi w tej roli wiele potencjalnych kandydatek i kandydatów. Wyciąga lusterko i podaje uczestnikom zajęć. Zadaje im pytania: Kogo widzicie, gdy patrzycie w lustro? Co zrobić, by znaleźć się w Galerii Portretów

Type of work:

- individual work
- group work
- collective work

Teaching materials:

- sheets of paper
- clay
- mirrors
- worksheets (WS1, WS2)
- pencils, rubbers, markers

The course of activities:

A teacher introduces him/herself and welcomes participants of the workshop, and then introduces the theme and topic of a meeting. The teacher asks children about their previous experiences in the museum activities organized by the Alfons Karny Museum of Sculpture. Children, who participate in the workshop for the first time, are informed - who Alfons Karny was, why the museum dedicated to the artist is located in Białystok, what Karny used to do, before he became a famous artist.

(10 min)

Teacher leads the participants to the room with the Gallery of Portraits of Great Poles. Teacher familiarizes children with the subject - a portrait (in particular sculpting), talks about its brief history and functions. Moreover, teacher talks about the criteria for choosing a portrayed person by a sculptor. The teacher tells how Karny's sculpting process looked like. The teacher asks the group: which characters presented in the Gallery of Portraits of Great Poles they know and what do they know about them? Children have a brainstorm and then they answer the questions.

(15 min)

The participants are divided into groups. Each group draws a brief biography of one character presented in the room (J. Piłsudski, A. Mickiewicz, M. Kopernik, I. J. Paderewski, W. Jagiełło, F. Chopin). The task is to present the randomly drawn character in such a way, that people from the other group would be able to recognize it. The participants can present the given character using a drawing or by playing a pantomime. They cannot use words or point to this character at the exhibition.

The participants guess. A group that knows the answer, raises a hand.

(15 min)

The participants stay in groups. Each group has to design its own Gallery of Portraits of Great Poles. The participants are provided with worksheets (WS 1) with a table to fill in: they have to write down who they would like to include in the Gallery, why they include this person and how it should be presented (painting, drawing, sculpture, film, photography). The participants are given a worksheet with museum floor plan (WS 2). They make their own exhibition plan.

Each group selects its own representative. His/her task is to present the results of a group work. The teacher with participants discuss the projects - highlights the similarities and differences in participants' projects and in relation to the exhibition in the Alfons Karny Museum of Sculpture.

(15 min)

The teacher asks if anyone else could be included in the Gallery of Portraits of Great Poles. The teacher tells the children that there could be many more people included. The teacher pulls

Wielkich Polaków?

(5 min)

Uczestnicy zajęć udają się do pracowni plastycznej i wykonują autoportrety z gliny. Mają do dyspozycji lusterka.

(20 min)

Prace uczestników ustawiane są na wspólnym stole. Prowadzący rozpoczyna dyskusję na temat prac dzieci. Zadaje pytania: Czy łatwo jest wykonać portret? Czy jesteście w stanie rozpoznać czyje to autoportrety?

*(10 min)***Dodatkowe informacje:**

Podczas umawiania grupy na zajęcia nauczyciel może ustalić z prowadzącym, które postaci z prezentowanych w Galerii Portretów Wielkich Polaków będą szerzej omówione w trakcie realizowanych zajęć.

Możemy być dumni! Promujemy Muzeum

Czas trwania zajęć: 90 min

Miejsce: Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego – sale ekspozycyjne, pracownia plastyczna

Uczestnicy: uczniowie klas IV-VI szkoły podstawowej

Cel ogólny: zapoznanie dzieci z rolą muzeów i ochrony zabytków

Cele szczegółowe:

Cele poznawcze

- uczestnicy wiedzą, czym jest muzeum i jakie pełni funkcje
- uczestnicy znają podstawowe słownictwo związane z muzealnictwem, np. eksponat, ekspozycja, kustosz, zabytek, konserwacja, muzeum biograficzne, skansen
- uczestnicy wiedzą, kim był Alfons Karny
- uczestnicy znają historię siedziby Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego – willi przy ulicy Świętojańskiej 17 w Białymstoku

Cel kształcący

- uczestnik potrafi rozpoznać obiekt zabytkowy w swojej najbliższej okolicy

Cele wychowawcze

- uczestnik „oswaja” przestrzeń muzealną – muzeum staje się dla niego miejscem przyjaznym, z ciekawą i bogatą ofertą
- uczestnik wie, jak należy zachowywać się w muzeum

Metody pracy:

- mapa myśli
- rozsypanka
- prezentacja multimedialna
- zwiedzanie muzeum
- praca plastyczna

Formy pracy:

- zbiorowa
- grupowa
- indywidualna

Środki dydaktyczne:

- tablica, marker
- karteczki ze słownictwem związanym z muzealnictwem, ich definicje i obrazki ilustrujące definicje

out a mirror and passes to the participants. Asks them questions. Who do you see when you look in a mirror? What to do, to be included in the Gallery of Portraits of Great Poles?

(5 min)

The participants go to an art room and make self-portraits of clay. They have mirrors to use.

(20 min)

The works of participants are placed on a table. The teacher begins to talk about children's works. He/she asks questions. Is it easy to make a portrait? Is it possible for you to recognize whose self-portraits are these?

(10 min)

Additional information:

When appointing a group for activities, a school teacher can decide with a museum teacher which characters from the Gallery of Portraits of Great Poles should be discussed during the activities.

We can be proud! We promote the Museum

Duration: 90 min

Venue: Alfons Karny Museum of Sculpture - exhibition rooms, an art room

Participants: primary school children aged 8-11 years

General objective: familiarize children with the role of museums and the protection of monuments

Detailed objectives:

Cognitive objectives

- participants know: what is a museum and what is its role?
- participants know the basic vocabulary related to the museum, i.e. an exhibit, an exhibition, a curator, a monument, conservation, a biographical museum, an open-air museum
- participants know who Alfons Karny was
- participants know the history of the seat of the Alfons Karny Museum of Sculpture - a villa at 17 Świętojańska St in Białystok

Developing objective

- participant can recognize a historical object in his surrounding

Educational objective

- participant “domesticates” the museum space - the museum becomes a visitor-friendly place with an interesting and rich offer
- participant knows how to behave in a museum

Teaching method:

- mind map
- word match
- multimedia presentation
- visiting a museum
- artistic work

Type of work:

- collective
- group
- individual

Teaching materials:

- a blackboard, markers
- sticky notes with a vocabulary related to the museum with

- prezentacja multimedialna ilustrująca historię budynku przy ul. Świętojańskiej 17 w Białymstoku (m.in. fotografie archiwalne budynku), komputer, rzutnik
- torebki bawełniane, farby, pędzle, naczynia z wodą, wydruki z logo muzeum

Przebieg zajęć:

Prowadzący przedstawia się i wita uczestników zajęć. Opowiada krótko o Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego – kim był Alfons Karny, dlaczego w Białymstoku mieści się muzeum poświęcone artyście, czym zajmował się Karny zanim został słynnym rzeźbiarzem.

(5 min)

Mapa myśli – prowadzący zapisuje na tablicy: Po co jest muzeum? Jakie są funkcje muzeum? Prowadzący nakierowuje uczestników zajęć, zadając im pytania pomocnicze: Co można obejrzeć w muzeum? Dlaczego przedmiot trafia do muzeum? Czym zajmują się pracownicy muzeum?

Odpowiedzi dzieci zapisywane są na tablicy.

(15 min)

Rozsypanka – dzieci otrzymują małe kartki, na których są wypisane słowa związane z muzealnictwem oraz ich wyjaśnienia (eksponat, ekspozycja, kustosz, zabytek, konserwacja, muzeum biograficzne, skansen). Dzieci mają za zadanie połączyć słowo z jego definicją oraz obrazem, np. kustosz + pracownik muzeum (łac. *custos* – stróż, strażnik) + grafika przedstawiająca człowieka. Praca w grupach.

(10 min)

Prowadzący pokazuje polski i międzynarodowy znak zabytków. Pyta dzieci: Czy wiecie, co on oznacza? Gdzie można go spotkać? Czy dzieci spotkały się już wcześniej z takim znakiem w swojej okolicy?

W przypadku dobrej pogody, uczniowie wychodzą poza siedzibę Muzeum i na budynku szukają znaku. Prowadzący tłumaczy, że zabytki to nie tylko ekspozycja muzealna, którą można oglądać, podziwiać, konserwować. Zabytki to również miejsca, w których przebywamy. Mogą się o tym przekonać uczestnicy zajęć w tym niezwykłym domu przy ul. Świętojańskiej w Białymstoku.

(5 min)

Prowadzący opowiada historię willi przy ulicy Świętojańskiej z użyciem prezentacji multimedialnej.

(15 min)

Inny wariant:

Prowadzący oprowadza grupę po Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego (jedynie z krótkim wstępem odnośnie twórczości Alfonsa Karnego) pod kątem historii budynku.

Muzealne gadżety – praca plastyczna połączona z symulacją. Dzieci są pracownikami agencji reklamowej. Otrzymują od Muzeum zlecenie na wykonanie torby reklamującej instytucję. Graficznie ma ona nawiązywać do budynku lub prezentowanych w nim zbiorów, zawierać logo Muzeum Rzeźby, w taki sposób, aby każdy, kto widzi tę torbę, wiedział, jaką instytucję ona reklamuje. Po wykonaniu pracy plastycznej, uczestnicy prezentują swoje pomysły.

(40 min)

definitions and images illustrating the definitions

- multimedia presentation about the history of the building at 17 Świętojańska St in Białystok (including the archival photographs of the building), a computer, a projector
- cotton bags, colour paints, paint brushes, containers with water, prints with the museum's logo

The course of activities:

A teacher introduces him/herself and welcomes participants of the workshop. The teacher talks briefly about the Alfons Karny Museum of Sculpture - who Alfons Karny was, why the museum dedicated to the artist is located in Białystok, what Karny used to do, before he became a famous artist.

(5 min)

Mind map - the teacher writes on a blackboard: What is a museum for? What is the role of a museum? The teacher helps the participants by asking supporting questions: What can you see at the museum? Why is an object located in the museum? What do the museum staff do?

The answers are written on the blackboard.

(15 min)

Word match - children are provided with little slips of paper with words related to the museum and their definitions (an exhibit, an exhibition, a curator, a monument, conservation, a biographical museum, an open-air museum). The task is to match each word with its definitions and an image, i.e. a curator + a museum employee (from Latin *cūrō* + *-tor* - guardian, overseer) + an image with a man group work

(10 min)

The teacher shows the Polish and international sign of monuments. Asks children: Do you know what it means? Where can you find it? Have the children seen that sign before in their surrounding?

If the weather is nice, the participants go outside the Museum and look for the sign on the building. The teacher explains that the monument is not only the museum exhibition that can be viewed, admired and preserved. The monument is also a place where we are. The participants may find out about it, in such a unique house at Świętojańska St in Białystok.

(5 min)

The teacher tells the history of a villa at Świętojańska St using multimedia presentation.

(15 min)

Another option:

The teachers guides a group around the Alfons Karny Museum of Sculpture (only with a brief introduction relating to the Alfons Karny's artistic output) in terms of the building's history. Museum accessories - an artistic work connected with simulation. Children are employees at an advertising agency. They are requested to make a bag advertising the institution. It should graphically relate to the building and the collection, which is presented there, and include the logo of the Museum of Sculpture. It should be created in such a way that each person, who sees the bag, recognizes which institution is being advertised. After the activity is completed, the participants talk about their ideas.

(40 min)

Możemy być dumni! Życzymy sobie

Czas trwania zajęć: 90 min

Miejsce: Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego – sale ekspozycyjne, pracownia plastyczna

Uczestnicy: uczniowie klas IV-VI szkoły podstawowej

Cel ogólny: zajęcia mają na celu przybliżenie uczestnikom takich pojęć jak ojczyzna, niepodległość i patriotyzm. Zajęcia stanowią przejście od rozumienia patriotyzmu przez pryzmat bohaterów, heroicznej walki o ojczyznę w czasie zaborów i wojny, aż do przejawów miłości do ojczyzny w wolnej Polsce i w naszym życiu codziennym.

Cele szczegółowe:

Cele poznawcze

- uczestnicy znają definicje pojęć: patriotyzm, niepodległość, ojczyzna
- uczestnicy wiedzą, na czym polega współczesny patriotyzm

Cele kształcące

- uczestnicy potrafią wskazać postaci historyczne walczące o niepodległość Polski
- uczestnicy potrafią wskazać elementy zachowań i postaw patriotycznych

Cele wychowawcze

- uczestnicy wiedzą, jak ważna jest pamięć o ludziach, którzy walczyli o dobro ojczyzny
- uczestnicy mają świadomość tego, że także od nich zależy będzie kształt ojczyzny
- uczestnicy potrafią pracować w grupie

Metody pracy:

- pogadanka połączona z prezentacją wybranych prac Alfonsa Karnego
- burza mózgów
- praca z tekstem
- technika niedokończonych zdań
- dyskusja
- praca plastyczna

Formy pracy:

- zbiorowa
- grupowa
- indywidualna

Środki dydaktyczne:

- eksponaty – wybrane portrety z Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego
- paski z fragmentami wierszy: *Co to jest Polska?* Czesława Janczarskiego, *Polska* Antoniego Słonimskiego, *Twój dom* Wandy Chotomskiej, *Polska* Ryszarda Przymusa
- brystol w formacie A2/A3
- kartki z niedokończonymi zdaniami: Z okazji Święta Odzyskania Niepodległości przez Polskę życzę sobie, by w mojej ojczyźnie..., Chciałbym,/chciałabym, aby Polska..., W Polsce jestem dumna/ dumny z...
- czerwony papier w formacie A4, białe serwetki ażurowe, kryształki, wstążki, klej, nożyczki, kredki, mazaki, ołówki

We can be proud! We wish to ourselves

Duration: 90 min

Venue: Alfons Karny Museum of Sculpture - exhibition rooms, an art room

Participants: primary school children aged 8-11 years

General objective: workshop aims to familiarize participants with such notions as: a homeland, an independence, patriotism. Activities constitute a transition from the understanding of patriotism through the angle of heroes, heroic battle for homeland during the partitions and war, up to the manifestations of love for homeland in an independent Poland and in our everyday life.

Detailed objectives:

Cognitive objectives

- participants know the definitions of: patriotism, an independence, a homeland
- participants know what modern patriotism is

Developing objectives

- participants can list historical figures fighting for Poland's independence
- participants can indicate the elements of attitudes or patriotic postures

Educational objectives

- participants know how important is to remember those who fought for their country
- participants are aware that they will also have an opportunity to shape their country
- participants are able to work in group

Teaching method:

- talk with a presentation of selected works of Alfons Karny
- brainstorming
- work with text
- the technique of incomplete sentences
- discussion
- artistic work

Type of work:

- collective
- group
- individual

Teaching materials:

- exhibits - the selected portraits of the Alfons Karny Museum of Sculpture
- slips of paper with fragments of poems: *What is Poland?* by Czesław Janczarski, *Poland* by Antoni Słonimski, *Your home* by Wanda Chotomska, *Poland* by Ryszard Przymus
- A2, A3 bristol board
- slips of paper with incomplete sentences: On the occasion of Poland's Independence Day, I wish that in my country..., I would like Poland..., I am proud of...
- A4 red paper, white openwork napkins, crystals, ribbons, glue, scissors, crayons, markers, pencils

Przebieg zajęć:

Prowadzący wita uczestników zajęć, nawiązuje do szczególnej okazji – setnej rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę. Pyta dzieci, czy słyszały o tej rocznicy. (5 min)

Polska w potrzebie. Prowadzący wyjaśnia, co to znaczy, że Polska była w niewoli, na czym polegały rozbiory Polski. Spośród portretów znajdujących się w Galerii Portretów Wielkich Polaków prowadzący wskazuje na te osoby, które walczyły o niepodległość Polski, gdy znajdowała się pod zaborami (np. J. Piłsudski, I. J. Paderewski) oraz na rzeźby przyjaciół Alfonsa Karnego nawiązujące do walki z okupantem podczas II Wojny Światowej (rzeźby Karnego przedstawiające dzieci – *Łączniczka Jola*, *Partyzant Dzidek*). Prowadzący zwraca uwagę na aspekt łączący te postaci – walka o odzyskanie niepodległości, często walka w dosłownym tego słowa znaczeniu.

(15 min)

Polska dzisiaj. Prowadzący pyta dzieci, wykorzystując metodę burzy mózgów: W jaki sposób można być patriotą dzisiaj, kiedy nie trzeba walczyć z bronią w rękę? Czy dzieci mogą być patriotami? W jaki sposób? Prowadzący porusza z uczestnikami tematykę takich działań jak: poszanowanie tradycji, znajomość rodzimych zwyczajów i historii, dbałość o język polski w mowie i piśmie, wspieranie regionalnych producentów, turystyka krajowa, dbałość o środowisko, udział w wolontariacie, uczestnictwo w ruchach dziecięcych i młodzieżowych (np. w harcerstwie), bycie dobrym uczniem. Prowadzący zapoznaje dzieci ze słowami Stanisława Jachowicza „Cudze chwalicie, swego nie znacie”.

(20 min)

Analiza fragmentów wierszy mówiących o tym, czym jest ojczyzna. Prowadzący dzieli dzieci na grupy. Każda z grup losuje karteczkę z fragmentem wiersza. Zadaniem grupy jest jak najdokładniejsza ilustracja wiersza w formie plastycznej. Rysunki dzieci są umieszczane w taki sposób, by były widoczne dla wszystkich grup. Następnie karteczki są zbierane przez prowadzącego i grupy ponownie je losują (w przypadku wylosowania tej samej karteczki, co poprzednio, losują kolejną karteczkę). Tym razem dzieci mają za zadanie przeczytać głośno fragment wiersza i dopasować go do ilustracji. Poprawność wykonania zadania ocenia prowadzący oraz grupa, która ilustrowała wiersz. Prowadzący zachęca dzieci do podzielenia się wnioskami, które płyną z wierszy: Gdzie jest Polska? Czym jest Polska według poetów?

Dodatkowe informacje:

Liczba osób w grupie zależy od ogólnej liczby uczestników zajęć. W jednej grupie powinno być od 3 do 5 osób.

(20 min)

Prowadzący inicjuje dyskusję na temat Narodowego Święta Niepodległości. Czyje jest to święto? Jak można je uczcić? Czego możemy życzyć sobie i Polsce z okazji Narodowego Święta Odzyskania Niepodległości?

Dzieci otrzymują kartki, na których zapisują życzenia. Kartka zaczyna się od słów:

Z okazji Święta Odzyskania Niepodległości przez Polskę życzę sobie, by w mojej ojczyźnie...

Chciałbym,/chciałabym, aby Polska...

W Polsce jestem dumna/dumny z...

(10 min)

Dzieci wykonują pocztówki o biało-czerwonej szacie graficznej,

The course of activities:

A teacher welcomes the participants of the workshop and refers to a special occasion - 100th anniversary of Poland regaining its independence. Asks children if they heard about this anniversary. (5 min)

Poland in difficulty. The teacher explains how the invasion of Poland looked like and what the partitions of Poland were. In the Gallery of Portraits of Great Poles the teacher points out the portraits of those people, who fought for Poland’s independence during the period of the Partitions of Poland (i.e. J. Piłsudski, I. J. Paderewski) and the sculptures of Alfons Karny’s friends referring to the struggle with the invader during the Second World War (the sculptures of Karny depicting children - A Messenger Jola, A Partisan Dzidek). The teachers draws attention to the aspect combining those characters - fight for regaining independence, in the literal sense of the word.

(15 min)

Poland today. The teacher asks children using brainstorming. What makes a patriot today, when you do not have to fight with a gun? Can children become patriots? How? The teacher talks with the participants on: respect for traditions, the knowledge of family traditions and history, attention to Polish oral and written language, support of regional producers, domestic tourism, care for the environment, participation in volunteering, participation in children and youth movements (e.g. in scouting), being a good student. The teacher familiarize the participants with the words of Stanisław Jachowicz “The grass is always greener on the other side of the fence”.

(20 min)

An analysis of fragments of poems about the meaning of homeland. The teacher divides children into groups. Each group draws a slip of paper with a fragment of poem on it. The task of a group is to provide the most accurate illustration of a poem in an art form. The children’s drawings are placed in such a way that they are visible to all groups. Then, the slips of paper are collected by the teacher and groups draw them again (if they draw the same slip of paper as before, they will draw again). This time, the task is to read a fragment of a poem aloud and match it to the illustration. The teacher and the group, which illustrated the poem, assess the correctness of the task. The teacher encourages children to share their opinions on the poems: Where is Poland? What is a poetic image of Poland?

Additional information:

The number of participants in a group depends on the number of all participants of the activities. One group amounting to 3-5 people.

(20 min)

The teacher initiates a discussion about the National Independence Day. Whose holiday is it? How to Celebrate it? What can we wish ourselves and Poland on the occasion of the National Holiday of Regaining Independence?

The children are provided with pieces of paper, on which they write down their wishes. Each sentence on a piece of paper begins with:

On the occasion of the National Holiday of Poland Regaining its Independence, I wish that in my homeland...

I would like Poland...

In Poland I am proud of...

(10 min)

a następnie wklejają do środka zapisane wcześniej życzenia (życzenia dla siebie i dla Polski) (20 min)

Możemy być dumni! Muzeum w barwach jesieni

Czas trwania zajęć: 60 min

Miejsce: Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego – sale ekspozycyjne, pracownia plastyczna, teren wokół budynku Muzeum

Uczestnicy: dzieci w wieku 4-6 lat wraz z rodzicami/opiekunami

Cel ogólny: zapoznanie uczestników zajęć z historią budynku, w którym obecnie mieści się Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego

Cele szczegółowe:

Cele poznawcze

- uczestnicy wiedzą, kim był Alfons Karny
- uczestnicy znają historię budynku – willi przy ulicy Świętojańskiej 17 w Białymstoku

Cele kształcące

- uczestnicy ćwiczą swoją spostrzegawczość
- uczestnicy potrafią wykonać mozaikę, ćwiczą sprawność manualną

Cele wychowawcze

- uczestnik „oswaja” przestrzeń muzealną – muzeum staje się dla niego miejscem przyjaznym
- uczestnik wie jak należy zachowywać się w muzeum
- uczestnicy ćwiczą swoją dokładność i cierpliwość
- integracja dziecka oraz rodzica poprzez wspólną pracę w przestrzeni muzealnej

Metody pracy:

- pogadanka
- zwiedzanie muzeum
- dopasowanie zdjęć do detali architektonicznych
- praca plastyczna

Formy pracy:

- grupowa
- indywidualna

Środki dydaktyczne:

- karta pracy – zawiera pytania odnośnie architektury budynku
- zdjęcia – wydruki detali architektonicznych budynku
- zdjęcie budynku Muzeum (ewentualnie kontur budynku i drzew), tektura, kolorowe, jesienne liście pocięte na małe kwadraty, klej

Przebieg zajęć:

W przypadku ładnej pogody zajęcia rozpoczynają się na zewnątrz budynku.

Prowadzący wita uczestników zajęć. Zwraca uwagę na budynek – willę przy ulicy Świętojańskiej 17. Prowadzący razem z dziećmi ogląda budynek od zewnątrz. Zwraca uwagę na jego gabaryty i detale architektoniczne. Dzieci wspólnie z rodzicami/opiekunami mają za zadanie: policzyć okna w budynku, odszukać wszystkie wejścia, określić materiał, z którego dom jest zbudowany. (10 min)

Prowadzący wręcza uczestnikom zdjęcia fragmentów willi (detale architektoniczne, fragmenty drzwi, okien). Dzieci wspólnie

Children create postcards with the white and red layout, and then inside the postcard they glue previously written wishes (for themselves and for Poland) (20 min)

We can be proud! Museum in the colours of autumn

Duration: 60 min

Venue: Alfons Karny Museum of Sculpture - exhibition rooms, an art room, an area around the Museum building

Participants: children aged 4-6 years with parents/ childminders

General objective: familiarize participants of the workshop with the history of a building, which currently houses the Alfons Karny Museum of Sculpture

Detailed objectives:

Cognitive objectives

- participants know who Alfons Karny was
- participants know the history of a building - a villa at 17 Świętojańska St in Białystok

Developing objectives

- participants practice their powers of observation
- participants are able to create a mosaic and practice their manual ability

Educational objective

- participant “domesticates” the museum space - the museum becomes a visitor-friendly place
- participant knows how to behave in the museum
- participants practice their accuracy and patience
- a parent-child experience through a joint work in the museum space

Teaching method:

- talk
- visiting a museum
- matching photographs with architectural details
- artistic work

Type of work:

- group
- individual

Teaching materials:

- worksheet - includes questions on a building construction
- photographs - prints of the architectural details of the building
- a photo of the Museum building - (possibly the outline of the building and trees), cardboard, colour autumn leaves cut into small squares, glue

The course of activities:

If the weather is nice, the activities will be led outside the building. A teacher welcomes participants of the workshop. The teacher draws their attention to a building - a villa at 17 Świętojańska St. The teacher and children look at the building from outside. The teacher draws their attention to its size and architectural details. Children and their parents/minders count windows in the building, find all the entrances, describe the material of which the building is made. (10 min)

z rodzicami/opiekunami najpierw odszukują elementy na zewnątrz budynku, a następnie w środku (w przypadku złej pogody – detale architektoniczne tylko wewnątrz budynku).

(15 min)

Prowadzący opowiada skróconą historię budynku: do kogo należał, co mieściło się w nim zanim powstało Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego. Prowadzący zwraca uwagę na wyjątkowość budynku (bardzo dobrze zachowaną drewnianą rezydencję z końca XIX w.), pyta uczestników, gdzie w Białymstoku można jeszcze odnaleźć drewniane domy i budynki.

(10 min)

Muzeum w barwach jesieni – praca plastyczna. Dzieci na tekturach przyklejają zdjęcie budynku, dookoła niego projektują jesienny ogród, tworząc mozaikę z liści. Liście mogą być przyklejone w całości lub być pocięte na drobne kwadraty, którymi dziecko wykleja narysowane wcześniej kontury drzew.

Inny wariant: dziecko otrzymuje tekturę z narysowanym konturem budynku. Zadaniem dziecka jest wypełnienie konturu liśćmi pociętymi w małe kwadraty. Powstaje jesienna mozaika.

(25 min)

Opracowanie scenariuszy: Martyna Sianko

The participants are given photographs of fragments of the villa (architectural details, fragments of door, windows). First, children with parents/minders look for the elements outside the building, and then inside (if the weather is bad - architectural details only inside the building).

(15 min)

The teachers tells a brief history of the building: who it belonged to, what had been located there before the Alfons Museum of Sculpture was established. The teacher draws attention to the uniqueness of the building (a very well-preserved wooden residence from the end of the 19th century), asks participants where they can still find in Białystok wooden houses and buildings?

(10 min)

Museum in the colours of autumn - artistic work. The participants glue the building's photograph to the cardboard and they design an autumn garden around it, creating a mosaic of leaves. You can glue whole leaves or cut them into small squares. Then children use them to cover previously drawn outline of trees. Another alternative: the participant is provided with a cardboard with an outline of the building. The child's task is to fill in the outline with leaves. An autumn mosaic is created.

(25 min)

The scenarios were prepared by: Martyna Sianko

Przypisy końcowe

1. K. Nastulanka, *Autoportret z drzewem chlebowym*, „Polityka” 1972, nr 45, s. 7.
2. K. Dienstl, *Wywiad z laureatem m. Warszawy Alfonsem Karnym*, „Światowid” 1935, nr 50, s. 21.
3. A. Kisielewski, *Karny*, Białystok 1995, s. 12.
4. B. Wiśnioch, *Alfons Karny*, Warszawa 1957, s. 5.
5. A. Kisielewski, *Karny*, Białystok 1995, s. 89-101.
6. O trzech grupach portretów w twórczości Alfonsa Karnego pisze B. Wiśnioch, *Alfons Karny*, Warszawa 1957, s. 6.
7. K. Nastulanka, *Autoportret z drzewem chlebowym*, „Polityka” 1972, nr 45, s. 7.
8. K. Nastulanka, *Autoportret z drzewem chlebowym*, „Polityka” 1972, nr 45, s. 1.
9. <http://www.awf.edu.pl/uczelnia/o-nas/historia-i-tradycja-awf/awf-warszawa-artystycznie>, dostęp: 01.07.2018.
10. T. Jastrun, *Kuć trzeba miejsce koło miejsca. Rozmowa z Alfonsem Karnym*, „Tygodnik kulturalny” 1977, nr 42, s. 10.
11. C. Szymaniuk, *Karny Kolekcjoner*, w: *Alfons Karny. Opus vitae*. 1901-2001. Katalog wystawy, Białystok 2002, brak numeracji stron.
12. A. Kisielewski, *Pracownie Alfonsa Karnego*, w: *Pracownia i dom artysty XIX i XX wieku. Mitologia i rzeczywistość*, red. A. Pieńkos, Warszawa 2002, s. 208.
13. D. Wróblewska, *Alfons Karny*, „Stolica. Warszawski Tygodnik Ilustrowany” 1958, nr 17.
14. D. Wróblewska, *Między Wspólną a Wiejską*, w: *Alfons Karny. Rzeźbiarskie portrety. Katalog wystawy*, lipiec-grudzień, Radziejowice 2008, s. 6.
15. B. Wiśnioch, *Alfons Karny...*, s. 8.
16. T. Jastrun, *Kuć trzeba miejsce koło miejsca. Rozmowa z Alfonsem Karnym...*, s. 10.
17. K. Piwocki, *Alfons Karny. Rzeźba. Wstęp do katalogu*, red. B. Mitschein, H. Szustakowska, Warszawa 1972, brak numeracji stron.
18. Cyt. za: R. Saciuk, *Alfons Karny – opus vitae*, w: *Alfons Karny. Opus vitae*, 1901-2001. Katalog wystawy, Białystok 2002, brak numeracji stron.
19. D. Wróblewska, *Powrót*, w: *Alfons Karny. Historia życia twórczego. Portrety Wielkich Polaków. Pracownia rzeźbiarska. Sztuka dawna i współczesna z kolekcji artysty*. Katalog wystawy, Białystok, brak daty wydania, brak numeracji stron.

Endnotes

1. K. Nastulanka, ‘Autoportret z drzewem chlebowym’, *Polityka*, 45 (1972), (p.7).
2. K. Dienstl, ‘Wywiad z laureatem m. Warszawy Alfonsem Karnym’, *Światowid*, 50 (1935), (p. 21).
3. A. Kisielewski, *Karny* (Białystok: 1995), p. 12.
4. B. Wiśnioch, *Alfons Karny* (Warsaw: 1957), p. 5.
5. A. Kisielewski, *Karny* (Białystok: 1995), pp. 89-101.
6. On three groups of portraits in the artistic activity of Alfons Karny see: B. Wiśnioch, *Alfons Karny* (Warsaw: 1957), p. 6.
7. K. Nastulanka, ‘Autoportret z drzewem chlebowym’, *Polityka*, 45 (1972), (p.7).
8. K. Nastulanka, ‘Autoportret z drzewem chlebowym’, *Polityka*, 45 (1972), (p.1).
9. <http://www.awf.edu.pl/uczelnia/o-nas/historia-i-tradycja-awf/awf-warszawa-artystycznie>, access: 01/07/2018.
10. T. Jastrun, ‘Kuć trzeba miejsce koło miejsca. Rozmowa z Alfonsem Karnym’, *Tygodnik Kulturalny*, 42 (1977), (p.10).
11. C. Szymaniuk, *Karny Kolekcjoner*, in *Alfons Karny. Opus vitae. 1901-2001*. Exhibition catalogue, Białystok 2002, n. pag.
12. A. Kisielewski, ‘Pracownie Alfonsa Karnego’, in *Pracownia i dom artysty XIX i XX wieku. Mitologia i rzeczywistość*, ed. by A. Pieńkos (Warsaw: 2002), p. 208.
13. D. Wróblewska, ‘Alfons Karny’, *Stolica. Warszawski Tygodnik Ilustrowany*, 17 (1958).
14. D. Wróblewska, ‘Między Wspólną a Wiejską’, in *Alfons Karny. Rzeźbiarskie portrety*. Exhibition catalogue, July-December (Radziejowice: 2008), p.6.
15. B. Wiśnioch, *Alfons Karny...*, p. 8.
16. T. Jastrun, ‘Kuć trzeba miejsce koło miejsca. Rozmowa z Alfonsem Karnym’, *Tygodnik Kulturalny*, 42 (1977), (p. 10).
17. K. Piwocki, *Alfons Karny. Rzeźba. Wstęp do katalogu*, ed. by B. Mitschein, H. Szustakowska, (Warsaw, 1972), n. pag.
18. Quot. by R. Saciuk, *Alfons Karny - opus vitae*, in: *Alfons Karny. Opus vitae*, 1901-2001. Exhibition catalogue, (Białystok, 2002), n. pag.
19. D. Wróblewska, *Powrót*, in *Alfons Karny. Historia życia twórczego. Portrety Wielkich Polaków. Pracownia rzeźbiarska. Sztuka dawna i współczesna z kolekcji artysty*. Exhibition catalogue, (Białystok), n.d., n. pag.

Źródła cytatów

1. A. Karny, *Słowo od artysty*, w: *Alfons Karny. Rzeźba*. Katalog wystawy, red. B. Mitschein, H. Szustakowska, Warszawa 1972, brak numeracji stron.
2. K. Dienstl, *Wywiad z laureatem m. Warszawy Alfonsem Karnym*, „Światowid” 1935, nr 50, s. 21.
3. S. Rassalski, *Dzieła Alfonsa Karnego*, „Stolica. Warszawski Tygodnik Ilustrowany” 1956, nr 17, s. 9.
4. T. Jastrun, *Kuć trzeba miejsce koło miejsca. Rozmowa z Alfonsem Karnym*, „Tygodnik Kulturalny” 1977, nr 42, s. 1.
5. D. Wróblewska, *Alfons Karny*, „Stolica. Warszawski Tygodnik Ilustrowany”, 1958, nr 17, s. 9.
6. K. Piwocki, *Alfons Karny. Rzeźba*. Wstęp do katalogu, red. B. Mitschein, H. Szustakowska, Warszawa 1972, brak numeracji stron.

Sources of quotes

1. A. Karny, 'Słowo od artysty', in *Alfons Karny. Rzeźba*. Exhibition catalogue, ed. by B. Mitschein, H. Szustakowska, (Warsaw: 1972), n. pag.
2. K. Dienstl, 'Wywiad z laureatem m. Warszawy Alfonsem Karnym', *Światowid*, 50 (1935), (p. 21).
3. S. Rassalski, 'Dzieła Alfonsa Karnego', *Stolica. Warszawski Tygodnik Ilustrowany*, 17 (1956), (p. 9).
4. T. Jastrun, 'Kuć trzeba miejsce koło miejsca. Rozmowa z Alfonsem Karnym', *Tygodnik Kulturalny*, 42 (1977), (p. 10).
5. D. Wróblewska, 'Alfons Karny', *Stolica. Warszawski Tygodnik Ilustrowany*, 17 (1958), (p. 9).
6. K. Piwocki, *Alfons Karny. Rzeźba*. Introduction to catalogue, ed. by B. Mitschein, H. Szustakowska, (Warsaw: 1972), n. pag.

Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego
Oddział Muzeum Podlaskiego w Białymstoku
ul. Świętojańska 17
15-277 Białystok
tel. 85 73 27 392, kom. 509 336 862
e-mail: muzeum.karnego@muzeum.bialystok.pl

Aktualne informacje dotyczące oferty wystawienniczej i edukacyjnej można znaleźć na stronie internetowej Muzeum Podlaskiego w Białymstoku: www.muzeum.bialystok.pl

For more information concerning current exhibition and educational offer please visit a website of the Podlaskie Museum in Białystok www.muzeum.bialystok.pl

23. *Autoportret*, ceramika szklwiona
Self-portrait, glazed ceramics

Tekst: Martyna Sianko

Wstęp: Ryszard Saciuk

Redakcja: Anna Łuszyńska

Tłumaczenie: Sylwia Narewska

Materiały wykorzystane w wydawnictwie pochodzą ze zbiorów Muzeum Podlaskiego w Białymstoku oraz archiwum Jacka Marcina i Leszka Ireneusza Frączaków.

Fotografie: Michał Jasiulewicz (12), Anna Sierko-Szymańska (5, 17, 22), Józef Sołowiejczyk (7), Damian Stankiewicz (6, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 21, 23), Karolina Toczydłowska (1, 2, 3, 4, 10), Wiktor Wołkow (8, 18, 19, 20)

Skład i opracowanie graficzne: Aneta Dakało

Koordinacja projektu i współpraca: Katarzyna Karpińska

Druk i oprawa: Drukarnia Biały Kruk Milewscy sp.j.

Wydawca: Muzeum Podlaskie w Białymstoku

Instytucja Kultury Województwa Podlaskiego

Ratusz, Rynek Kościuszki 10, 15-426 Białystok

e-mail: muzeum@muzeum.bialystok.pl

www.muzeum.bialystok.pl

ISBN: 978-83-950007-2-0

**Copyright © by Muzeum Podlaskie w Białymstoku
Białystok 2018**

Zrealizowano w ramach projektu
„Białystok-Grodno. Sztuka na styku granic”

Organizator projektu:

Realizator projektu:

Współorganizatorzy projektu:

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

Dofinansowano ze środków
Ministra Kultury i Dziedzictwa
Narodowego pochodzących
z Funduszu Promocji Kultury

Wydawnictwo dostępne na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska

Patroni medialni:

Muzeum Podlaskie w Białymstoku

ISBN 978-83-950007-2-0